

บทที่ 3

สภาพภาษาอาหรับยุคสมัยสืบะวัยสุ

ก่อนที่จะกล่าวถึงกิจกรรมพัฒนาการศึกษาภาษาอาหรับของสืบะวัยสุ สิ่งแรกที่ต้องกล่าวถึงเช่นกัน คือ สภาพความเป็นมาของภาษาอาหรับเป็นอย่างไร และภาษาอาหรับกำเนิดมาเช่นไรแล้วทำไมภาษาอาหรับเป็นภาษาแห่งประวัติศาสตร์ได้ตลอดจนทำให้บรรดาอุลามาอ์ยุคสมัยสืบะวัยสุ จึงได้ให้ความสำคัญต่อภาษาอาหรับและอธิบายเรื่องราวต่างๆเกี่ยวกับภาษาอาหรับอย่างละเอียดรวมถึงการพัฒนาภาษาอาหรับด้วยเหตุและผลที่สำคัญ ดังนั้น ภาษาอาหรับเป็นภาษาหนึ่งที่สากลโลกใช้กันอยู่ทั้งอดีตและปัจจุบัน ซึ่งเป็นภาษาที่กำเนิดขึ้นในคาบสมุทรอารเบียในอดีตจนเรื่อยมาภาษาอาหรับก็เกิดมีการเปลี่ยนแปลงและมีการวิวัฒนาการตามสถานภาพและเหตุการณ์ตามยุคตามสมัย อย่างเช่นนี้ภาษาอาหรับจึงมีที่มา แหล่งกำเนิด มีการพัฒนาการและมีสิ่งต่างๆที่เกี่ยวข้องประกอบอยู่ด้วยดังนี้

3.1 ความเป็นมาของภาษาอาหรับ

เมื่อพูดถึงภาษาอาหรับ นับตั้งแต่อดีตตลอดจนถึงปัจจุบัน ถือว่า ภาษาอาหรับเป็นภาษาที่อ้างถึงเผ่าพันธุ์อาหรับ (القبائل العربية) หรือ คนอาหรับ (الأعراب) ผู้อาศัยอยู่ในชนบท หรือ ทะเลทราย หรือ จะเรียกในลักษณะกว้างๆได้เช่นกันว่า คาบสมุทรอารเบีย เป็นผู้ที่ไม่ได้พำนักอยู่คงที่ในหนึ่งถิ่น แต่อาศัยเร่รอนและอพยพตามแหล่งถิ่นที่มีความอุดมสมบูรณ์ แหล่งที่มีฝนตกและพืชผัก ดังนั้น คำว่า อะรอบ (أَرَبٌ) ในภาษาอาหรับที่อ่านด้วยฟัตหะฮ์ฮัยนุและรอกุ และคำว่า อูรอบ (أُورَبٌ) ที่อ่านด้วยฎุมมะฮ์ฮัยนุและสุกุนรอกุ นั้น เป็นคำที่มีความหมายเดียวกัน คือ เผ่าพันธุ์อาหรับ หรือ ผู้ที่อาศัยอยู่ในถิ่นชนบท ซึ่งเป็นสองคำที่ไม่ได้มีความหมายต่างกันแต่อย่างใดในสมัยอดีต(สมัยญาฮิลียะฮ์) หลังจากนั้นต่อมาบรรดาอัลลุฆะวะฮ์ได้พัฒนาภาษาอาหรับ พวกเขาจึงได้อธิบายคำว่า อะเราะบีย (أعرابي) และอะอูรอบีย (أعرابي) ตามที่เห็นในพจนานุกรมนั้นว่า อะเราะบีย คือ คนอาหรับที่อาศัยอยู่ในเมือง และอะอูรอบีย (أعرابي) คือ คนอาหรับที่อาศัยอยู่ในถิ่นชนบท

การให้ความหมายที่แตกต่างด้านความหมายระหว่างสองคำนี้ ปรากฏขึ้นสมัยที่อิสลามใกล้จะปรากฏขึ้นไม่นาน ส่วนก่อนหน้านั้นไม่ได้มีความต่างกันแต่อย่างใด คือ เป็นคำที่มีความหมายเดียวกัน คือ คนอาหรับผู้ที่อาศัยอยู่ในถิ่นชนบท

แต่การให้ความหมายดังกล่าวของอัลลุฆะวะวี้นั้น สามารถกล่าวได้ด้วยหลักฐานที่น่าจะเป็นไปได้มากกว่า เพราะคำว่า อะรอบ เป็นคำที่ใช้ในภาษาอิบรูสมัยโบราณมีความหมายบ่งบอกถึงผู้ที่อาศัยอยู่ในทะเลทราย ซึ่งเป็นคำที่มีความหมายเจาะจงเฉพาะชนเผ่าที่อยู่ในคาบสมุทรอารเบีย (Isrāiil, 1348 : 164)

นักประวัติศาสตร์อาหรับและนักบูรพาคดีได้แบ่งกลุ่มภาษาอาหรับเป็น 2 กลุ่มคือ ภาษาอาหรับเหนือ และภาษาอาหรับใต้ แต่การแบ่งกลุ่มดังกล่าวนี้ นักประวัติบางท่านได้มีความเห็นว่า ไม่เป็นความจริงทางด้านภูมิศาสตร์ และการแบ่งกลุ่มนั้นไม่ได้มีความละเอียดทางด้านประวัติศาสตร์ เพราะในคาบสมุทรอารเบียไม่มีอาณาเขตที่ชัดเจนที่สามารถจะแยกกันระหว่างทางเหนือกับทางใต้ เว้นแต่จะให้ความชัดเจนได้ว่า ภาษาอาหรับที่แพร่อยู่ทางใต้และทางเหนือของคาบสมุทรอารเบียเริ่มจากที่ไหนและถึงที่ไหน

อย่างเช่นนี้นักประวัติแห่งอัลลุฆะวะวี้นั้นได้แบ่งกลุ่มของภาษาอาหรับนั้นเป็น 2 กลุ่มใหญ่คือ กลุ่มภาษาอาหรับแห่งเบคูอิน หรือภาษาอาหรับอัลบาอิละฮฺ (العربية البائدة) และกลุ่มภาษาอาหรับอัลบาอิยะฮฺ (العربية الباقية) (al-Habit, 1420 : 70)

ภาษาอาหรับเบคูอิน เป็นภาษาที่อ้างถึงสำเนียงที่พูดโดยเผ่าอาหรับผู้ที่อาศัยอยู่ทางใต้ของแคว้นอัลหิญาซ (الحجاز) ติดกับดินแดนของชาวอาราเมอิก (آراميين) โดยเฉพาะสถานที่ที่มีชื่อว่า มะดาอิน สอติหฺ (مدائن صالح) ตั้งอยู่ที่เมืองอัลอูลา (العلا) ทางใต้ของแคว้นอัลหิญาซ (Isrāiil, 1348 : 162) ซึ่งปัจจุบันอยู่ที่ประเทศซาอุดีอาระเบียตั้งอยู่ทางตะวันออกของนครมะดีนะฮฺ เป็นสถานที่ที่มีอยู่จริง ณ ปัจจุบันตามที่ผู้วิจัยได้ไปสำรวจมาแล้วในปี ค.ศ. 2004

ถิ่นอาศัยของเผ่าอาหรับแห่งเบคูอินและสำเนียงภาษาของพวกเขาได้แพร่อยู่ทางเหนือของแคว้นอัลหิญาซ เพราะเป็นสำเนียงที่เลียนแบบภาษาของชาวอาราเมอิกและห่างไกลจากถิ่นฐานของชาวอาหรับเดิม คือ ชาวอาหรับที่อยู่ในแคว้นนัจญุดและแคว้นอัลหิญาซ ซึ่งเป็นภาษาที่ส่วนประกอบเดิมของมันนั้นสูญหายไปอย่างมากและเข้าไปในกลุ่มภาษาของอาราเมอิกและกลุ่มภาษาของชาวนาบาเทียน (النبطي) จนกระทั่งภาษาของพวกเขาถูกบันทึกเป็นจารึกในสมัยการสงครามของชาวนาบาเทียน สมัยประวัติของกษัตริย์บุสรอ (بصرى) และประวัติการสงครามของเปอร์เซียและโรมัน

แต่ภาษาอาหรับเบคูอินสูญหายไปก่อนที่จะอิสลามจะปรากฏขึ้นและเป็นภาษาที่ไม่ได้ปรากฏมีในยุคปัจจุบัน นอกจากปรากฏเห็นจากบางจารึกที่พบเจอในสถานที่กว้างตั้งอยู่ระหว่างเมือง ดามัสกัสดัดไปยังเมืองอัลอูลา

จากเหตุการณ์ดังกล่าวนี้ ข้างตนเห็นว่า ภาษาอาหรับของชาวเบคูอินเกิดมีอยู่จริงก่อนที่อิสลามจะปรากฏขึ้น เพราะผู้วิจัยได้ลงพื้นที่และได้สังเกตแลเห็นจารึกภาษาของชาวเบคูอิน

นี้ พบว่ามีรอยแกะสลักงานเขียนบนหินก้อนหนึ่ง ซึ่งเห็นว่า ร่องรอยนั้นเป็นสิ่งโบราณมากดังที่ได้เทียบกับจารึกที่เห็นในตำราของอิสรออีลที่มีชื่อว่า ตาริก อัลลูฆะอะฮ์ อัลสามิยะฮ์ (تاريخ اللغات السامية) ซึ่งมีจารึกแบ่งได้ออกเป็นสองกลุ่ม กลุ่มแรก คือ จารึกที่ยังมีอิทธิพลกับภาษาชาวอารามอีก เป็นจารึกแห่งอัลละหุยานิยะฮ์ (เผ่าละหุยาน) จารึกแห่งอัยษะมุดียะฮ์ (เผ่าของษะมุค) และจารึกแห่งอัศเศาะพะวียะฮ์ (เผ่าที่อยู่เมืองอัศศุพะฮ์)

กลุ่มที่สอง คือ จารึกที่ไม่ค่อยจะเป็นอิทธิพลกับภาษาของอารามอีกมากนักเท่าไรและยังเหมือนกับภาษาอาหรับอัลบาคิยะฮ์ (اللغة العربية الباقية) ซึ่งเป็นจารึกแห่งอันนะมาเราะฮ์ (เผ่าอันนะมาเราะฮ์) จารึกแห่งชะบัด จารึกแห่งหรรรอนและจารึกแห่งอุมมุลญิมาล (أم الجمال)

จารึกอัลละหุยานิยะฮ์ เป็นจารึกที่อ้างถึงบรรดาเผ่าละหุยาน ซึ่งเป็นเผ่าที่นักประวัติศาสตร์มีความเห็นที่ไม่แน่ใจกับประวัติและความเป็นมาของพวกเขา นอกจากนี้มีการอ้างอิงว่าเป็นเผ่าที่อาศัยอยู่ทางเหนือของแคว้นอัลหิญาซ เช่นเดียวกับจารึกนี้ไม่มีประวัติการบันทึก นอกจากนี้มีการสันนิษฐานว่า จารึกนี้ปรากฏขึ้นไม่เกินกว่าศตวรรษที่ 6 แห่งคริสกาล หรือก่อนหน้านั้นไม่เกินกว่าศตวรรษที่สอง หรือศตวรรษที่หนึ่งก่อนคริสกาล (al-Habit, 1420 : 71)

จารึกอัลษะมุดียะฮ์ เป็นจารึกที่อ้างถึงบรรดาเผ่าที่ได้กล่าวไว้หลายๆอายะฮ์ในอัลกุรอาน เป็นเผ่าที่อาศัยอยู่ทางเหนือของแคว้นอัลหิญาซเช่นกัน ซึ่งย้อนประวัติของจารึกนี้จะอยู่ในระหว่างศตวรรษที่สามและที่สี่

จารึกอัศเศาะพะวียะฮ์ เป็นจารึกที่อ้างถึงสถานที่ที่ติดกับจารึกของอัลษะมุดียะฮ์ ซึ่งเป็นสถานที่ที่เรียกว่า อัศศุพะฮ์ เป็นจารึกที่ค้นพบเห็นในเมืองหรรเราะฮ์ (حَرَّ) ตั้งอยู่ระหว่างอัศศุพะฮ์และภูเขาอัลดูรูซที่ประเทศซีเรีย จารึกนี้เป็นงานเขียนที่กระจายอยู่บนหินคล้ายกับจารึกของละหุยานและษะมุค และเป็นงานเขียนที่ประกอบด้วยอักษรทั้งหมด 28 ตัว เหมือนกับภาษาในยุคปัจจุบันเว้นแต่การเขียนนั้นแตกต่างทางวิธีการ เพราะบางครั้งแนวทางการเขียนของจารึกนี้เริ่มจากซ้ายไปขวาและบางครั้งเริ่มจากขวาไปซ้าย (Isrāiil, 1348 : 183)

จารึกกลุ่มที่สอง มีทั้งหมด 5 จารึก คือ จากญาฮิลิยะฮ์ที่ใกล้เคียงกับภาษาอาหรับทั้งองค์ประกอบและสำนวน ส่วนมากนั้นเหมือนกับจารึกของษะมุคและอัศเศาะพะวียะฮ์ ซึ่งเป็นจารึกที่เขียนด้วยคัดลายมือของชาวนาบาเทียนยุคหลัง เป็นจารึกที่คล้ายกันมากกับคัดลายมือของภาษาอาหรับแห่งเมืองกูพะฮ์

จารึกที่หนึ่ง คือ จารึกของอันนะมาเราะฮ์ เป็นจารึกแรกของจารึกกลุ่มนี้ ซึ่งได้คัดเขียนขึ้นใน ค.ศ. 328 แห่งคริสกาลที่ฝั่งศพของอัมรฺ อัลกุอยสุ เบ็น อัมรฺ ผู้ซึ่งเป็นหนึ่งในบรรดากษัตริย์ของเมืองอัลหัยเราะฮ์

คำว่า อันนะมาเราะฮฺ คือ วังเล็กของชาวมุสลิมตั้งอยู่ที่เมืองอัลหุเราะฮฺทางตะวันออก จากภูเขาอัลคูรุซ

จารึกที่สอง คือ จารึกของอุมุ อัลญิมาลุ ซึ่งเป็นจารึกที่ปรากฏเห็นในท่ามกลาง ศตวรรษที่ 3 ของปีคริสกาล (al-Hābit, 1420 : 71) และคำว่า อุมุ อัลญิมาลุ คือ หมู่บ้านใหญ่ตั้งอยู่ ทางใต้จากเมือง บุศรอใกล้กับแคว้นโอมาน

จารึกที่สาม คือ จารึกชะบัด ซึ่งเป็นจารึกที่เขียนอยู่ในสามภาษา คือ ภาษากรีก ภาษาซีเรียโบราณและภาษาอาหรับ และคำว่า ชะบัด เป็นชื่อหนึ่งที่อ้างถึงสถานที่ที่มีชื่อว่า คิรบะฮฺ ตั้งอยู่ระหว่างกุนนัศรีนและแม่น้ำไทกริดใกล้กับเมืองอเลบโป

จารึกหรรอน เป็นจารึกที่เขียนด้วยสองภาษา คือ ภาษากรีกและภาษาอาหรับ ซึ่งเป็นจารึกที่พบเจอในเมืองบะหรรอน อัลละญา ตั้งอยู่ทางตะวันออกจากภูเขาอัลคูรุซในปี คริสกาล 568

จารึกอุมุ อัลญิมาลุอัษษานีย์ ซึ่งเป็นจารึกที่ปรากฏขึ้นในยุคแรกๆของศตวรรษที่ 6 แห่งคริสกาล (Abū Sikkīn, 1415 : 97)

ส่วนจารึกที่สำคัญที่สุดในจารึกดังกล่าวนี้ คือ จารึกหรรอน ซึ่งเป็นตัวบทหลักฐาน สมัยญาฮิลีย์แห่งอาหรับที่สมบูรณ์ทั้งถ้อยคำและสำนวนที่ใกล้เคียงมากที่สุดกับคัมภีร์อาหรับใน ศตวรรษแรกแห่งปีฮิจเราะฮฺศักราช ซึ่งทั้งหมดเป็นจารึกที่ปรากฏเห็นอยู่ในปัจจุบัน (Isrāīl, 1348 : 193)

ทางที่สอดคล้องมากที่สุดระหว่างภาษาอาหรับเบดูอินกับภาษาอาหรับอัลบากียะฮฺ คือ ส่วนประกอบเดิมและคุณสมบัติของมัน โดยเฉพาะสิ่งที่เกี่ยวกับการออกเสียง หลักไวยากรณ์ และคำศัพท์ ดังนั้นภาษาอาหรับอัลบากียะฮฺ คือ ภาษาที่อ้างถึงภาษาอาหรับโดยทั่วไป เป็นภาษาที่ อาศัยใช้อยู่ในยุคปัจจุบัน ซึ่งเป็นภาษาแห่งวรรณกรรม ภาษาที่ใช้ในการเขียนและใช้ในการแต่ง ตำรา กำเนิดขึ้นที่แคว้นญะฮฺลและแคว้นอัลหิญาซ หลังจากนั้นก็ได้แพร่กระจายไปหลายพื้นที่หลัง การพิชิตเมืองแห่งอิสลาม เป็นพื้นที่ที่ครอบครองโดยชาวเซเมติกและอาราเมอิกในอดีต ซึ่งเป็น ภาษาที่เกิดขึ้นมาในสมัยอิสลามปัจจุบันในประเทศอาหรับโดยทั่ว

ภาษาอาหรับอัลบากียะฮฺ เป็นภาษาที่ได้สืบทอดมาถึงปัจจุบันตามแนวทางอิทธิพล สมัยญาฮิลียะฮฺทางการพูด กล่าว หรือการประพันธ์ แนวทางอิทธิพลของอัลกูรอาน อัลหะดีษและ อิทธิพลต่างๆสมัยอิสลาม(al-Wāfiy, 1514 : 98) ภาษาอาหรับที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น เป็นภาษาที่ได้มี การพัฒนาภายหลังต่อมาในสมัยอิสลามตลอดเรื่อยมาจนปัจจุบัน

3.2 ความหมายของภาษา

สิ่งที่อัลลู่เกาะวียูนและอันนะหฺวียูนได้อธิบายความหมายของภาษานั้น มีความหมายหลากหลายและแตกต่างกันว่า

1 ภาษา (اللغة) ในคำรอาหรับ เป็นคำที่บรรดาอุลมะมาอูได้อธิบายอย่างละเอียดอ่อนตามการสังเกตจากความเป็นมาของ “ ภาษา ” ว่า คนอาหรับส่วนใหญ่มักจะกล่าววาลีसान (لسان) ซึ่งเป็นคำสามัญนาม หรืออัลลีสาน (اللسان) เป็นคำวิสามัญนาม (Bakr bin ‘Abdullah, 1417 : 680) ซึ่งเป็นคำที่มีสำนวนตามนัยที่มีความหมายว่า กล่าวหรือ พูดตามที่อัลลู่ฮฺได้ตรัสไว้ใน อัลกุรอานว่า :

﴿ بِلِسَانٍ عَرَبِيٍّ مُبِينٍ ﴾

(الشعراء : 190)

ความว่า : “ เป็นภาษาอาหรับอันชัดแจ้ง ”

(อัลซุอรอฮฺ : 195)

2 คำว่า “ ภาษา ” ตามหลักไวยากรณ์ หรืออักขระวิธีในพจนานุกรมต่างๆ ไม่ว่าจะ เป็นพจนานุกรมไทย อาหรับ หรือมลายู โดยเฉพาะพจนานุกรมไทยนั้น ได้ให้ความหมายของภาษาว่า ภาษา เกิดมาจากคำกริยาว่า “ พูด ” หรือเกิดจากสรรพนามว่า “ ภาส ” หรือจากคำนามว่า “ ภาษณ์ ” ซึ่งมีความหมายว่า พูด กล่าวและบอก (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน , 2546 : 822)

3 ภาษา คนอาหรับมักจะพูดว่า ลู่เกาะฮฺ (لغة) แทนจากคำว่า ลีสาน (لسان) ซึ่งมีความหมายโดยตรงว่า ลิ้น เป็นคำแทนคำว่า พูด เนื่องจากลิ้นนั้น เป็นอวัยวะที่ใช้ในการพูด กล่าว (Ibn Manzūr, 1956 : 266) ลีสาน หรืออัลลีสาน (اللسان) และ อัลกะลาม (الكلام) หมายถึง ลิ้น นั้น คือ การพูดและการกล่าวนั้นเอง (al-Farāhīdiy, n.d. : 225) อัลลู่ฮฺได้ตรัสว่า :

﴿ وَمِنْ آيَاتِهِمْ خَلْقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَأَخْتِلَافُ أَلْسِنَتِكُمْ وَالْوَسَائِكُمْ ﴾

﴿ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّلْعَالَمِينَ ﴾

(الروم : 22)

ความว่า : “ และหนึ่งจากสัญญาณทั้งหลายของพระองค์ คือ การสร้างชั้นฟ้าทั้งหลายและแผ่นดิน และการแตกต่างของภาษาของพวกเจ้าและผิวพรรณของพวกเจ้า แท้จริงในการนี้ แน่แน่นอน ย่อมเป็นสัญญาณสำหรับบรรดาผู้มีความรู้ ”

(อิรรัม : 22)

อัลลอฮ์ได้ตรัสอีกว่า :

﴿ وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَّسُولٍ إِلَّا بِلِسَانٍ قَوْمِهِ لِيُبَيِّنَ لَهُمْ فَيُضِلُّ اللَّهُ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴾

(إبراهيم : ๔)

ความว่า : “ และเรามีได้ส่งเราะสุลคนใด นอกจากด้วยการพูดภาษาชนชาติของเขา อัลลอฮ์จะทรงให้ผู้ที่พระองค์ ทรงประสงค์หลงทาง และทรงชี้แนะทางแก่ผู้ที่พระองค์ทรงประสงค์ และพระองค์เป็นผู้ทรงเดชานุภาพ ผู้ทรงปรีชาญาณ ”

(อิบรอฮีม : 4)

ภาษา คนอาหรับได้เรียกเช่นกันว่า ละฮะญะฮฺ (لُحْجَة) หมายถึงสำเนียงหนึ่ง⁹⁴ ซึ่งเป็นภาษาหนึ่งของเผ่าอาหรับ และคำว่า ละฮะญะฮฺ (لُحْجَة) ตามหลักไวยากรณ์อาหรับอ่านได้สองแนว คือ ละฮุญะฮฺ หรือละฮะญะฮฺ แต่แนวการอ่านว่าละฮะญะฮฺนั้น เป็นแนวการอ่านที่ถูกต้องที่สุด (Ibn Manẓūr, 1956 : 365) ในหะดีษบทหนึ่งรายงานว่า :

((مَا مِنْ ذِي لُحْجَةٍ أَصْدَقَ مِنْ أَبِي ذَرٍّ))

(الحاكم, 1413, 3/342)

หมายความว่า : “ ไม่มีสำเนียงใดที่สัจจะกว่าสำเนียงของ อบีซัร ”

(al-Hākim, 1413 : 3/342)

⁹⁴ สำเนียง เป็นภาษาหนึ่งของเผ่าอาหรับที่มีความแตกต่างกันระหว่างอีกเผ่าหนึ่ง

5 คำว่า อัลลิซาน (اللسان) ในภาษาอาหรับ คือ อัลลูฆะฮฺ (اللغه) หมายถึง ภาษาและมีกล่าวไว้ว่า ทุกชนชาตินั้นมีลิ้น คือ มีภาษา (Ibn Fāris,1910: 190)

6 ภาษา ในภาษาอาหรับ มีเรียกเช่นกันว่า ลูฆะฮฺ เดิมอ่านว่า ลูฆฺยฺน (لُغْيٌ) หรือ ลูฆฺวฺน (لُغُوٌ) เป็นคำเอกพจน์ หรืออ่านว่า ลูฆฺน (لُغِيٌّ) เป็นพหูพจน์ ซึ่งมีความว่า เสียง (al-Rāziy,1890 : 105)

ในหะดีษบทหนึ่ง รายงานจากอะบิฮุรَيْرَةَ ว่า :

((مَنْ مَسَّ الْخَصِيَّ فَقَدْ لَغَا أَيَّ تَكَلَّمَ))

(مسلم، ۱۳۷۴ : ۲ / ۸۵۷)

ความว่า : “ ผู้ใดได้สัมผัสก้อนกรวด แท้จริงผู้นั้นได้ทำใช้ภาษา แล้ว ”

(Muslim,1374 : 2/587)

อัลฮัซซะรียฺกล่าว อิบน์ มัซซุรฺกล่าวว่า :

" وَاللُّغَةُ مِنَ الْأَسْمَاءِ النَّاقِصَةِ، وَأَصْلُهَا لُغُوٌّ مِنْ لَغَا إِذَا تَكَلَّمَ "

หมายความว่า ภาษานั้น (اللغة) เป็นคำนามนาทิส^{๙๕} เดิมอ่านว่า ลูฆวะฮฺ (لُغُوهُ) เป็นคำอาการนามมาจากคำกริยาว่า ละฆอ (لَغَى) หมายถึงภาษา เมื่อตนกล่าวพูดออกมา ” (Ibn Manẓūr,1956 : 305)

ทั้งนี้ ภาษา มีความหมายโดยรวมว่า การพูดกล่าว หรือบอก ซึ่งเป็นคำกริยา คำนาม และอาการนาม ดังนั้นภาษาตามความเป็นจริงหรือความหมายเชิงวิชาการนั้น คือ

1 ถ้อยคำที่ใช้พูด หรือใช้เขียนเพื่อสื่อความสุขของชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน,2546 : 822)

2 ภาษา คือ ระบบ เอกลักษณะของเสียงที่ใช้เพื่อการสื่อสารระหว่างกลุ่มชนหนึ่ง จากมนุษย์ หรือระหว่างจากคนหนึ่งอีกกับคนหนึ่ง (Muḥammad Nūr,2005/106)

^{๙๕} นาทิส คือ คำที่มีตัวอักษรเวว (و) ขา (ي) หรืออะลีฟ (ا) ในถ้อยคำอาหรับ เช่น คำ (لال) หมายถึง กล่าว อันนะหฺวียฺนเรียกว่า นาทิส

3 ระบบเสียงและการเขียนที่ใช้สำหรับแสดงความหมาย ความคิดเห็นและความรู้สึก (ภาษาแม่) หรือระบบของเครื่องหมาย สัญลักษณ์ การเคลื่อนไหว ฯลฯ ซึ่งใช้ในการสื่อความหมาย (ใช้ภาษามือ ไม่ใช้ภาษาพูด) (สุไรพงษ์ ทองเจริญและคณะ, 2547 : 460)

4 เสียงที่อธิบายความหมายโดยทุกกลุ่มชนเผ่าตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการ (Ibn Jinniy, 1414 : 1/44) หรือวิธีการให้ความเข้าใจกันระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ ซึ่งมีหลายอย่าง เช่น ใช้ภาษาใบ้ ใช้ภาษาภาพ หรือใช้เครื่องหมายสัญลักษณ์ เป็นต้น (ไพฑูริย์ มีกุล, 2524 : 12)

จากความหมายของภาษาที่อธิบายโดยอุลละมานั้น สรุปย่อๆว่า ภาษา คือ ระบบเสียง ซึ่งเป็นคุณสมบัติของสังคมที่นำมาอธิบายความและเชื่อมต่อเพื่อชี้แนะ ประสบความสำเร็จ พัฒนาตามสถานการณ์ ตามประวัติศาสตร์และตามความเจริญก้าวหน้าสู่สังคม

3.3 ทฤษฎีการกำเนิดภาษาของมนุษย์

นอกจากอุลละมาจะได้พัฒนาคิดค้นและอธิบายความหมายของภาษาแล้ว ก็ยังได้ให้ความคิดเห็นต่อทฤษฎีการกำเนิดของภาษาว่า ภาษากำเนิดมาด้วยการวะหฺยู (การคล้อใจ) การสร้างและบัญญัติศัพท์ การเลียนแบบและการคลอมาของมนุษย์ ดังนั้น วะหฺยู (การคล้อใจ) คือ การประกาศของอัลลอฮฺที่พระองค์ปรารถนาให้แก่บ่าวของท่าน เพื่อทรงให้ทราบถึงทางนำและวิชาความรู้โดยแนวทางลับ (al-Zarqāniy, n.d. : 1/164) หรือการให้สัญญา เขียน มอบหมาย ซึ่งเป็นประโยชน์ ” (Ibn Manzūr, 1956 : 15/239) และเป็นการประกาศกฎหมาย ในภาษาอาหรับเรียกว่า มุฮาญ์ (موحى) เป็นอิสฺมุญ มัฟอูล (นามกรรม) มีความหมายว่า การตรัสของอัลลอฮฺที่ประทานแด่นบี มุฮัมมัด ﷺ (Ibn Hajar, 1409 : 1/14)

การกำเนิดภาษาด้วยการวะหฺยู เป็นทฤษฎีที่อิบนุ ฟาริส อัลลูฆะวะวีได้ให้ความคิดเห็นว่า อัลลอฮฺ ﷻ ได้สร้างทุกสิ่งทุกอย่างและให้นบีอาดัม ﷺ ตั้งชื่อบรรดนามสิ่งทั้งหลายนั้นด้วยการให้วะหฺยู ” (Ibn Fāris, 1977 : 6) ดังนั้น นบีอาดัม ﷺ ก็ได้ตั้งชื่อบรรดนามทั้งปวง

ทัศนคติความคิดเห็นของทฤษฎีนี้ มีหลักฐานที่ได้กล่าวไว้ในคัมภีร์ไบเบิลที่อิงอยู่ว่า “อัลลอฮฺพระผู้เป็นเจ้าได้สร้างสัตว์ทุกชนิดในพื้นดินและนกทุกชนิดที่บินอยู่บนฟ้า และอัลลอฮฺนำสัตว์ทุกชนิดนั้นให้แก่ นบีอาดัม ﷺ เพื่อให้ นบีอาดัม ดูและให้ท่านตั้งชื่อสัตว์เหล่านั้นด้วยการกล่าวว่ นั้น คือ นก นั้น คือ วัวและอื่นๆ ” (‘Abd al-Tawwāb, 1417 : 110) เช่นเดียวกันกับหลักฐานจากอัลกุรอานที่อัลลอฮฺได้ตรัสไว้ว่า :

﴿ وَعَلَّمَ آدَمَ الْأَسْمَاءَ كُلَّهَا ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى الْمَلَائِكَةِ فَقَالَ أَنْبِئُونِي بِأَسْمَاءِ هَٰؤُلَاءِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴾

(البقرة: 31)

ความว่า : “ และพระองค์ได้ทรงสอนบรรดานามทั้งปวงให้แก่อาดัม ภายหลังได้ทรงแสดงสิ่งเหล่านั้นแก่มลาอิกะฮ์ แล้วตรัสว่า จงบอก บรรดาชื่อของสิ่งเหล่านี้แก่ข้า หากพวกเจ้าเป็นผู้พูดจริง ”

(อัลบะเกาะเราะฮ์ : 31)

อิบนุ อับบาซอธิบายอายะฮ์นี้ว่า “ อัลลอฮ์ทรงสอนบรรดานามทั้งปวงให้แก่อาดัมและบรรดานามเหล่านี้เป็นที่มนุษย์ก็ได้คุ้นเคยกัน เช่น คำว่า สัตว์ พื้นดิน ที่ราบ ภูเขา ลาและอื่นๆ ” (Ibn Fāris,1977:6) ซึ่งเป็นทฤษฎีที่ยอมรับในความคิดเห็นของอิบนุ ฟาริส⁹⁶ (‘Abd al-Tawwāb,1417 : 111)

ส่วนอิบนุ จินนี⁹⁷ ไม่ยอมรับทฤษฎีนี้ โดยมีความคิดเห็นที่ขัดแย้งว่า “ ดังเช่นนั้นอนุญาตที่จะแปลความ (ويل) ได้ว่า นบีอาดัม ﷺ สามารถที่จะตั้งชื่อของสัตว์ทุกชนิดนั้นด้วยตนเองโดยที่มีชี้แนวทางการระหุ ” (Ibn Jinniy, 1414 : 1/44)

ภาษากำเนิดมาด้วยการสร้างและบัญญัติศัพท์ เป็นทฤษฎีที่อิบนุ จินนีได้มีทัศนะและเห็นว่า ที่มาของภาษานั้น ต้องมีผู้ช่างคิดโดยตั้งสมมุติว่า มีผู้ฉลาด หรือนักปรัชญาสองคนหรือสามคนขึ้นไปมาอ้างเหตุผล หรือพิสูจน์ความเท็จจริงจากสิ่งของที่นำมาแสดงให้เห็นด้วยสายตา ตั้งสัญลักษณ์ของสิ่งนั้นๆ และพูดกล่าวออกมา (‘Abd al-Tawwāb,1417 : 111)

หมายความว่า ผู้ฉลาด (นักปราชญ์) นำสิ่งต่างๆมาแสดงให้เห็นพร้อมแสดงให้ผู้คนนั้นโดยกล่าวว่า นี่ คือ มนุษย์ (إنسان) นั่น คือ สัตว์ อย่างเช่นนี้ ศัพท์คำนั้นก็กลายเป็นชื่อของสิ่งๆนั้น

การกำเนิดภาษาตามทฤษฎีนี้ ได้แสดงลักษณะท่าทางกับสิ่งต่างๆ เช่น คำกริยา คำบุพบท และใจความที่มีความหมาย ดังเช่นนั้นแหละ ภาษาได้กำเนิดขึ้นมา โดยที่เป็นการยอมรับของชาวเปอร์เซียที่พูดว่า มะร็ด (مرد) แทนที่จากคำว่า إنسان ซึ่งมีความหมายว่า มนุษย์ และ คำว่า สิริ (سر) แทนที่จากคำว่า เราฮ์ (رأس) หมายถึง ศีรษะ นั้น คือ การกำเนิดภาษาของ

⁹⁶ อิบนุ ฟาริส เป็นอัลลูฆะวะวี้อันหนึ่งที่แต่งตำรา มีชื่อว่า อัศศ็อหฺบียฺ ฟิ ฟิกฮิ อัลลูฆะวะฮ์

⁹⁷ อิบนุ จินนี อะบู อัลฟัดหฺ อุฆมาน เป็น ฟาริส เป็น จินนี มีฉายาว่า อิบนุ จินนี เป็นนะหฺวี้อ์ และลูฆะวะวี้อ์ เกิดที่เมืองโมซุน (الموصلی) ปี 322 ฮ.ศ (www.ar.wikipedia.org/wiki/ 27/8/2007)

เปอร์เซีย (Ibn Jinniy, 1414 : 1/44) แน่นนอน ผู้มีทัศนะความคิดเห็นกับทฤษฎีนี้ไม่ได้ยึดมั่นกับหลักฐาน อักลิย^๘ นักลิย^๙ และหลักฐานทางประวัติศาสตร์ นอกจากเป็นการตัดสินของระบบสังคมได้นำปฏิบัติมา ซึ่งเป็นไปไม่ได้ ภาษาจะกำเนิดมาในลักษณะนี้ นอกจากต้องปฏิบัติและแสดงกิริยาท่าทาง ชี้นะและพูดออกมาทีละนิคทีละน้อย ภาษาจึงจะกำเนิดขึ้นมาได้ และเสียงของภาษาที่ปรากฏมาตามทฤษฎีนี้ นักปรัชญาได้ยุติการสังเกตโดยอ้างว่า ก่อนหน้านี้ภาษาเกิดมีมาแล้ว ('Abd al-Tawwāb, 1417 : 111)

ภาษากำเนิดมาด้วยการเลียนแบบ เป็นทฤษฎีที่พอสรุปได้ว่า มนุษย์ได้ตั้งชื่อทุกสิ่งทุกอย่างจากคำพูดที่ได้เลียนแบบมาจากเสียงธรรมชาติ เช่น เสียงนก เสียงกาและเสียงสิ่งอื่นๆ ('Abd al-Tawwāb, 1417 : 112) ดังนั้นภาษา จึงเริ่มต้นด้วยการเลียนแบบจากเสียงธรรมชาติ เช่น เสียงสัตว์ต่างๆ จะเห็นได้จากทุกภาษาจะมีศัพท์อยู่หลายคำที่มีเสียงคล้ายเสียงธรรมชาติ และศัพท์หลายคำที่มนุษย์ใช้เปล่งเสียงเมื่อคิใจหรือเจ็บปวด (ไพฑูริย์ มิกุล, 2524 : 12)

ฉะนั้นพิสูจน์ได้ว่า ที่มาของภาษาทุกภาษามาตามทฤษฎีนี้ นั่น ภาษาเกิดมาจากเสียงที่ได้ฟังมาจากเสียงธรรมชาติ เช่น เสียงของสายลม เสียงไหลรินของน้ำ เสียงลา เสียงกา เสียงม้าและเสียงอื่นๆ หลังจากนั้นภาษาก็ได้กำเนิดมา (Ibn Jinniy, 1414 : 146) ทฤษฎีนี้เป็นที่ยอมรับในความคิดเห็นของอิบน์ ญินนีย ซึ่งท่านได้กล่าวว่า สำหรับฉันทฤษฎีดังกล่าวนี้ ถือเป็นแนวทางที่ดีและเป็นทฤษฎีที่ยอมรับได้ ('Abd al-Tawwāb, 1417 : 112)

แฮร์เดอร์ อัครลูมาเอวียแห่งยุโรป เป็นคนแรกที่ทำให้ความสำคัญและสนับสนุนความคิดเห็นที่ว่า ภาษากำเนิดมาด้วยการเลียนแบบนั้น ได้กล่าวว่า สิ่งที่เราได้ยินอันและยอมรับทฤษฎีนี้ เราได้สังเกตการมีส่วนร่วมของเสียงจากหลายๆคำที่ได้เลียนแบบจากหลายๆ ภาษา เช่น คำว่า กระซิบ ในภาษาอาหรับพูดว่า ฮิมส (همس) ในภาษาอังกฤษ (Whisper) ในภาษาเยอรมันว่า (Flüstern) ในภาษาฮิบรู สอฟสอพ (صفصف) ในภาษาอะบิสซิเนีย ฟาสอ (فاصی) และในภาษาตุรกี (Susmak) ซึ่งภาษาทั้งหมดนี้ เป็นเสียงส่วนรวมที่ออกมาจากผิวปาก (صوت الصفير) ('Abd al-Tawwāb, 1417 : 112) การมีส่วนร่วมของภาษาจากหลายๆคำที่ได้เลียนแบบมานั้น เป็นภาษาส่วนน้อย หากทฤษฎีนี้ถูกต้องจริงแล้วลองสังเกตดูว่า การมีส่วนร่วมระหว่างหลายๆภาษาจากหลายๆคำที่เลียนแบบมาจากเสียงธรรมชาติ เช่น คำว่า อัซซัค (الشق) หมายถึง คัด อัดคัค (الدق) หมายถึง ทูบ หรือตี อัลกัฏอ (القطع) หมายถึง ตัด และ อัศเศาะฮิล (الصهيل) หมายถึง เสียงม้าร้อง ฯลฯ และลองสังเกตเสียงไก่ขันในประเทศอาหรับกับประเทศเยอรมัน ไก่ขันแนวทางเดียวกันและไม่ต่างกัน นอกจากว่า มนุษย์ได้เลียนแบบเสียงไก่ขันนั้นต่างกัน อย่างเช่น ชาว

^๘ อักลิย คือ หลักฐานทางการใช้ปัญญาคิด พินิจตรึกตรอง

^๙ นักลิย คือ หลักฐานจากคำร่าที่เป็นแหล่งที่มาของกฎหมายอิสลามซึ่งใช้ในการอ้างอิง

อาหรับเขียนแบบเสียงไก่ขันนั้นว่า กูฏู และชาวเยอรมันเขียนแบบว่า กิ์กริ์กิ เช่นเดียวกันชาว
มลายูบ้านเราเขียนแบบไก่ขันนั้นว่า อูอูอู

อับบาค เป็น สุไลมาน อะซัยมูรีย์ อัลมูตะซีลีย์เชื่อว่า ทฤษฎีนี้ มีความแน่นอน
คือ ถ้อยคำกับความหมายนั้น มีความเหมาะสมจริง (วาญิบ) หมายถึง ถ้อยคำและความหมายนั้น
สอดคล้องกัน โดยปริยาย (al-Suyūṭiy,1326 :1/47)

อับลุตเตาวับ มีความคิดเห็นว่า เรามิได้มีความคลุมเครือในความถูกต้องและความ
จริงการสังเกตของอะซัยมูรีย์ตามทฤษฎีนี้ หากทฤษฎีนี้ถูกต้องจริง แน่แน่นอนมนุษย์จะเข้าใจทุกภาษา
ที่มีอยู่ในโลกแห่งนี้ ('Abd al-Tawwāb,1417 : 114) และอับลุตเตาวับได้มีความคิดเห็นอีกว่า
ข้อคิดของทฤษฎีที่ว่าด้วยภาษากำเนิดมาจากการเขียนแบบนั้น คือ ได้อธิบายจำนวนคำพูดและถ้อยคำ
ของมนุษย์ในสภาพแวดล้อมที่ล้อมรอบนั้นเป็นสิ่งสำคัญ เป็นที่มาของการกำเนิดของภาษาจากการ
สังเกตความรู้สึกที่เกิดขึ้นโดยมนุษย์ไม่ได้รับรู้ ความต้องการที่จะพูดหรือเข้าใจ แต่ความต้องการที่
จะพูดนั้น คือ สิ่งสำคัญในการกำเนิดภาษาของมนุษย์ เพราะเป็นความรู้สึกของบุคคลที่ต้องการ
อธิบายความต้องการที่จะเข้าใจจริง ('Abd al-Tawwāb,1417 : 114) และความต้องการอธิบาย
และการต้องการความเข้าใจนั้น เป็นสาเหตุที่ทำให้ภาษาได้กำเนิดขึ้นมา ซึ่งสิ่งที่จำเป็นของมนุษย์ที่
ต้องพูดและต้องกล่าวโดยอาศัยถ้อยคำเป็นสื่อกลาง

ทฤษฎีนี้ไม่ได้มีความชัดเจนว่า ถ้อยคำมากมายเกิดขึ้นมาอย่างไร ? จากภาษาที่
หลากหลาย ไม่มีการเขียนแบบของเสียงที่ตั้งชื่อไว้ และ ไม่มีความชัดเจนในแนวทางเดียวของ
คำนามที่มีความหมาย เช่น คำว่า ยุติธรรม สมเกียรติ ความกล้า ฯลฯ

ภาษากำเนิดมาพร้อมกับการคลอของมนุษย์ ทฤษฎีนี้เป็นทฤษฎีของคิงคอง
(Ding Dong) ที่เผยแพร่โดยอัลลูเมะวีเยนแห่งเยอรมันมีชื่อว่า เอฟ แมก มิลเลอร์ (F.Max miller)
ท่านมีความคิดเห็นว่า มนุษย์เกิดมามีพื้นฐานตั้งแต่ต้นกำเนิดสามารถที่จะสร้างและบัญญัติถ้อยคำที่
สมบูรณ์ได้ ซึ่งมนุษย์มีความรู้สึกที่สามารถอธิบายจากสิ่งที่ต้องการตามจุดหมายของเขาทางใดทาง
หนึ่ง ถึงแม้ว่า คำพูดกับถ้อยคำนั้นไม่ได้เกิดขึ้นนอกจากเวลาที่ต้องการ หรือเวลาที่เหมาะสม
('Abd al-Tawwāb,1417 : 16) ความคิดเห็นของเอฟ แมก มิลเลอร์ (F.Max miller) ตามทฤษฎีนี้
คือ การสังเกตการใช้ชีวิตของเด็กในชีวิตประจำวัน ซึ่งจะพบว่า เด็กสามารถที่จะตั้งชื่อสิ่งของ
หลายอย่างที่พวกเขาพบเจอ ทั้งที่บางครั้งพวกเขาไม่เคยพบเห็นสิ่งของนั้นว่า มันคืออะไร แต่พวก
เขาก็สามารถที่จะตั้งหลายๆชื่อในสิ่งที่พวกเขาไม่เคยได้ยินมา ความต้องการของสัญชาติญาณ
สามารถพูดออกมาได้ตามจุดหมายที่ต้องการ และเอฟ แมก มิลเลอร์ได้นำผลจากการสังเกต
พฤติกรรมของเด็กนั้นว่ามนุษย์ได้เพิ่มพลังความรู้ทางสัญชาติญาณที่เกิดมาจากถ้อยคำพูดนั้น ('Abd
al-Tawwāb,1417 : 17)

ภาษากำเนิดมาด้วยการสังเกต จือเจอร์ (Geiger) ได้รับผลจากการพิสูจน์ทฤษฎีนี้ว่า เสียงของภาษาแรก เกิดมาจากการอธิบาย การทำงาน หรือการให้สัญญาณของมนุษย์ ซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้จริง คือ การมองและการสังเกตของมนุษย์ที่มีความตั้งใจนั้นเป็นภาษาแรกที่มนุษย์ได้รับรู้จากเพื่อน หรือญาติ เมื่อภาษานั้นเกิดอยู่ในตัวของมนุษย์ การสังเกตของเขาจากเพื่อน หรือญาตินั้น คือ ความผสมผสานในการทำงานโดยปริยาย ภาษาเกิดมาได้จากแนวทางที่ผสมผสานจนกระทั่งภาษานั้นกลายเป็นสัญญาณที่เกิดมาจากการสังเกตของเพื่อนร่วมงาน ซึ่งภาษานั้นสามารถถ่ายทอดมาด้วยการให้สัญญาณ หรือเสียงที่สะท้อนจากการสังเกตหลายๆวันและการทดลองหลายๆ ครั้ง เสียงนั้นก็เกิดวิวัฒนาการขึ้นจนกระทั่งเสียงนั้นกลายเป็นคำ หรือภาษาในช่วงนั้นไม่จำเป็นต้องให้สัญญาณทั้งหมดหรือบางส่วน (‘Abd al-Tawwāb,1417 : 119)

3.4 แหล่งกำเนิดของภาษาอาหรับ

สิ่งที่ควรกล่าวถึงเช่นกันในเรื่องราวเกี่ยวกับภาษาอาหรับ คือ แหล่ง หรืออยู่กำเนิดของภาษาอาหรับ ทั้งนี้เนื่องจากภาษาอาหรับจะไม่กำเนิดขึ้นมาหากไม่มีแหล่งและผู้อยู่อาศัยและใช้ภาษาอาหรับ ภาษาอาหรับมีความสำคัญและมีคุณค่ามากต่อชาวอาหรับและบรรดาชนมุสลิมทั่วโลก เพราะประชาชาติมุสลิมนั้น มีภาษาอาหรับเป็นหลักที่ได้ใช้มาเป็นเวลานานมากกว่า 15 ศตวรรษในการแสดงถึงความผูกพัน ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวและความเป็นประชาชาติเดียวกัน ซึ่งภาษาอาหรับมีแหล่งกำเนิดที่เป็นแหล่งสำคัญสองแหล่งดังนี้

3.4.1 คาบสมุทรอารเบีย

เมื่อกล่าวถึงคาบสมุทรอารเบียโดยสรุปถึงประวัติศาสตร์ความเป็นมาของมัน ถือเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับบรรดานักเขียนประวัติศาสตร์ทุกที่ที่ต้องบันทึกเหตุการณ์ และสืบค้นซากโบราณต่างๆ ทั้งนี้เพราะคาบสมุทรอารเบียไม่ได้เป็นสถานที่อยู่อาศัยเฉพาะชาวอาหรับเท่านั้น แต่ยังเป็นสถานที่อาศัยของมนุษย์ทั้งหมดที่จะมาเล่าประวัติความเป็นมาของคาบสมุทร เผ่าอาหรับ ภาษาอาหรับและความรู้ต่างๆที่เกี่ยวข้องกับภาษาทั้งในอดีตและปัจจุบันตามลักษณะภูมิศาสตร์ของคาบสมุทร สภาพเหตุการณ์ ศาสนา สังคม อารยธรรมและการเมืองการปกครอง จนกระทั่งนักเขียนประวัติศาสตร์มีความจำเป็นต้องอธิบายคุณลักษณะของคาบสมุทรอารเบียและเผ่าอาหรับหรือ หมู่ชนที่อาศัยอยู่

ดังนั้น คาบสมุทรอารเบีย เป็นพื้นที่ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของทวีปเอเชีย เป็นคาบสมุทรที่ใหญ่ที่สุดในโลก ซึ่งไม่มีคาบสมุทรใดที่เทียบเท่าความกว้างใหญ่ไพศาลของมัน

ได้ (al-Nadawiy,1414 : 63) ความกว้างใหญ่ของคาบสมุทรอารเบียโดยประมาณมีพื้นที่ 700 กว่า ไมล์ และมีความยาวเป็นลักษณะสี่เหลี่ยมโดยประมาณหนึ่งพันหนึ่งร้อยล้าน ไมล์ (Abū Shahbah,1412 : 1/43)

ส่วนขอบเขตทางทิศใต้เริ่มจากทะเลอาหรับ ('Arabian sea) และมหาสมุทรอินเดีย ทางทิศตะวันออก เริ่มจากอ่าวเปอร์เซีย หรืออ่าวอาหรับ (الخليج العربي) และแม่น้ำยูเฟรติส (نهر الفرات) ส่วนทางทิศตะวันตกเริ่มจากทะเลแดง (البحر الأحمر) และคลองสุเอซ (قناة السويس) และทางทิศเหนือ เริ่มจากทะเลเมดิเตอร์เรเนียนนั้น คือ คาบสมุทรอารเบียที่ล้อมรอบด้วยทะเลและแม่น้ำจาก ทุกมุม (al-Hamadāniy,n.d. : 46-47)

ศอฟยู อะเราะห์มานเล่าว่า อาณาเขตของคาบสมุทรอารเบียทางทิศตะวันตก เริ่มจากทะเลแดง(البحر الأحمر) และแหลมซีนาย (جزيرة سيناء) ส่วนทิศตะวันออก เริ่มที่อ่าวเปอร์เซีย และส่วนหนึ่งทางใต้ของอิรัก และจากทิศตะวันออก เริ่มจากทะเลอารเบีย (Arabian sea) ยาวถึงมหาสมุทรอินเดีย (المحيط الهندي) และทางทิศเหนือเริ่มจากซีเรียและส่วนหนึ่งของแคว้นอิรักตามความแตกต่างของพรมแดน ดังนั้นคาบสมุทรอารเบียมีพื้นที่กว้างใหญ่ระหว่างหนึ่งพันล้าน ไมล์ หรือสามพันล้าน ไมล์โดยประมาณ (Kafūriy,1412 :15)

อันนะคะวี๋ยเล่าว่า นักประวัติศาสตร์อาหรับอ้างรายงานว่า คาบสมุทรอารเบีย ล้อมรอบด้วยแม่น้ำสามส่วน ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ คือ อ่าวเปอร์เซีย (الخليج الفارسي) ทางทิศตะวันออก คือ อ่าวอาหรับ ทางทิศใต้ คือ มหาสมุทรอินเดีย (المحيط الهندي) และทางทิศตะวันตก คือ ทะเลแดง (البحر الأحمر) (al-Nadawiy,1414 : 64) ทะเลแดงตามแผนที่ของกรีซในปัจจุบัน เรียกว่า สีนัสปราบิคัส (Sinus Prabicus) และตามตำราประวัติศาสตร์อาหรับในอดีตเรียกว่า บะห์ รุลกุลลซัหม (بحر القلزم)

คาบสมุทรอารเบียเป็นสถานที่สำคัญ ซึ่งเป็นคาบสมุทรที่มีความสัมพันธ์ระหว่างสามทวีป คือ ทวีปเอเชีย แอฟริกาและยุโรป ส่วนความสัมพันธ์ทางความเจริญก่อนอิสลามนั้น คือ ความสัมพันธ์ระหว่างสองอาณาจักรอันยิ่งใหญ่ คือ อาณาจักรโรมานีเยและเปอร์เซีย (Abū Shahbah,1412 : 44)

ดังนั้น คาบสมุทรอารเบีย คือ ทะเลทราย หรือพื้นดินที่แห้งแล้งไม่มีน้ำและพืชผัก เป็นคาบสมุทรที่มีความสำคัญอย่างมากสำหรับสภาพภูมิประเทศและภูมิศาสตร์ ส่วนลักษณะภูมิประเทศภายในคาบสมุทรอารเบียนั้น ล้อมรอบด้วยทะเลทรายทุกมุม จนกระทั่งชาวต่างชาติไม่สามารถที่จะยึดครองได้ ซึ่งเห็นว่าประชาชนที่อาศัยอยู่นั้นมีความอิสระทุกด้านมาเป็นเวลานาน และส่วนภายนอกนั้น คาบสมุทรอารเบียตั้งอยู่ระหว่างทวีปที่มีชื่อเสียงทั่วโลก เป็นคาบสมุทรที่มีการเชื่อมต่อระหว่างพื้นดินกับทะเล จากทิศตะวันตกเฉียงเหนือของคาบเป็นทางที่จะเข้าไปในทวีป

แอฟริกา จากทิศตะวันออกเฉียงเหนือเป็นประตูเข้าสู่ทวีปยุโรป และจากทิศตะวันออกเฉียงใต้เป็นประตูสำหรับชาวต่างชาติของทวีปเอเชียที่จะมาอยู่อาศัย ทั้งหมดนั้นเป็นแหล่งของชนชาติที่เข้ามาทำการซื้อขายแลกเปลี่ยนการค้า วัฒนธรรม ศาสนาและวิทยาการความรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรู้ด้านภาษาอาหรับ

เมื่อชนชาติอื่นเข้ามาอาศัยอยู่ท่ามกลางในคาบสมุทรอารเบีย ภาษาอาหรับก็เกิดมีหลายสำเนียงการพูดที่พวกเขาได้ฟังและสืบทอดมาจากเผ่าต่างๆ ซึ่งเป็นเผ่าที่มาจากสายตระกูลเซไมต์ และเซไมต์ เป็นเผ่าชนที่รู้จักกันมานาน ซึ่งภาษาที่พวกเขาใช้ในการสื่อสาร คือ ภาษาอาหรับ เป็นภาษาที่มีความชื่นชอบไว้หวานระหว่างผู้ให้สารและผู้รับสาร (Abū Shahbah, 1412 : 46)

คาบสมุทรอารเบียมีสภาพมีหลายลักษณะเช่นกัน เช่น สภาพภูมิประเทศที่มีอยู่ในปัจจุบัน คือ ประเทศที่ตั้งอยู่ในเอเชียตะวันตกเฉียงใต้ประกอบด้วยประเทศต่างๆ หลายประเทศที่ควรทราบ ได้แก่ ตุรกี ซีเรีย เลบานอน อิสราเอล ปาเลสไตน์ จอร์แดน อิรัก (เมโสโปเตเมีย)¹⁰⁰ อิหร่าน อัฟกานิสถาน ซาอุดีอาระเบีย คูเวต และไซปรัส (แดงน้อย, 2521 : 66)

ส่วนสภาพพื้นดินโดยทั่วไป เป็นสภาพพื้นดินที่ราบสูง มีภูเขามากมายและมีทะเลทรายกว้างใหญ่หลายแห่ง ที่ราบต่ำมีบ้างแถบริมฝั่งทะเลสาบแคสเปียน แถบลุ่มแม่น้ำไทกริส ลุ่มแม่น้ำยูเฟรติส และทางตะวันออกของซาอุดีอารเบีย บริเวณอ่าวเปอร์เซีย (แดงน้อย, 2521 : 66) ซึ่งเป็นพื้นดินทะเลทรายประกอบด้วยภูเขาหลากหลายที่มีระดับความสูง ความยาว ความกว้างและความใหญ่ที่มีความแตกต่างกัน ส่วนภูเขาที่ใหญ่ที่สุด คือ ภูเขาซากรอส (السراة) ซึ่งความยาวเริ่มจากประเทศซีเรียตลอดไปยังปาเลสไตน์ และจากทางทิศเหนือยาวไปถึงทางทิศใต้ของเยเมน (Abū Shahbah, 1412 : 44)

ภูเขาที่สำคัญในคาบสมุทรอารเบียได้แก่ ภูเขาตอร์ธ ภูเขาเอลบัวร์ซ ภูเขาแซกรอส และภูเขาซาอินดูญ แม่น้ำที่สำคัญ ได้แก่ แม่น้ำไทกริส แม่น้ำยูเฟรติส และทะเลทรายที่สำคัญ ได้แก่ ทะเลทรายรูปแอลคาดี ทะเลทรายเจเบล ซามเมอร์ ทะเลทรายคาห์นา ทะเลทรายเกรตซอลต์ ทะเลทรายเรกิสถาน ทะเลทรายลูต ทะเลทรายซีเรีย (แดงน้อย, 2521 : 66)

สภาพภูมิอากาศในคาบสมุทรอารเบียทางภาคเหนือแถบเส้นรุ้งขนาน 40 ในฤดูหนาวอากาศค่อนข้างหนาวมาก มีหิมะและลูกเห็บตก เมื่อถึงฤดูร้อนอากาศเปลี่ยนเป็นร้อนจัด ภาคกลางและภาคใต้ ในฤดูหนาวมีอากาศหนาว แต่ในฤดูร้อนมีอากาศร้อนและแห้งแล้งมาก ฝนแทบจะไม่มีตกเลย มีรายงานว่า ภูมิอากาศในคาบสมุทรอารเบีย ร้อนจัด เพราะสภาพพื้นดินมีหินดำ กระแทะ (Abū Shahbah, 1412:44)

¹⁰⁰ เมโสโปเตเมีย เคยเป็นแหล่งความเจริญในสมัยอดีต

ดังนั้น คาบสมุทรอารเบีย เป็นคาบที่มีอุณหภูมิความร้อนสูงและพื้นดินเป็นหินคำ
กระแทะ แต่บางส่วนนั้น สภาพพื้นดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามที่เห็นในปัจจุบันคาบสมุทรอารเบีย
เต็มไปด้วยพืชผักและปัจจัยยังชีพดังที่อัลลอฮ์ได้ตรัสไว้เกี่ยวกับการดูอาของนบีอิบรอฮีม عليه السلام
ว่า :

رَبَّنَا إِنِّي أَسْكَنْتُ مِنْ ذُرِّيَّتِي بِوَادٍ غَيْرِ ذِي زَرْعٍ عِنْدَ بَيْتِكَ
الْمُحْرَمِ رَبَّنَا لِيُقِيمُوا الصَّلَاةَ فَاجْعَلْ أَفْئِدَةً مِنَ النَّاسِ تَهْوِي
إِلَيْهِمْ وَارْزُقْهُمْ مِنَ الثَّمَرَاتِ لَعَلَّهُمْ يَشْكُرُونَ ﴿

(إبراهيم : ٣٧)

ความว่า : “ โอ้พระเจ้าของเรา แท้จริงข้าพระองค์ได้ให้ลูกหลาน
ของข้าพระองค์ พำนักอยู่ ณ ที่ราบลุ่มนี้โดยไม่มีพืชผลใด ๆ ซึ่ง
อยู่ใกล้บ้านอันเป็นเขตหวงห้ามของพระองค์ โอ้พระเจ้าของเรา
เพื่อให้พวกเขาดำรงการละหมาด ขอพระองค์ทรงให้จิตใจจาก
ปวงมนุษย์ มุ่งไปยังพวกเขาและทรงประทานปัจจัยยังชีพที่เป็น
พืชผลแก่พวกเขา เพื่อว่าพวกเขาจะขอบคุณ ”

(อิบรอฮีม : 37)

อายะฮ์ดังกล่าวนี้ได้ชี้ว่า ความจำเริญและความผาสุกที่มีอยู่ในคาบสมุทรอารเบีย
ตามการขอพรของนบีอิบรอฮีม عليه السلام โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เมืองมักกะฮ์ ซึ่งมีเต็มด้วยคนอาศัยและ
ปัจจัยยังชีพและเป็นเมืองที่บรรดามุสลิมทุกคนรักและชอบมาตลอดถึงวันนี้

3.4.2 เผ่าพันธุ์และต้นตระกูลอาหรับ

อุกำเนิดของเผ่าและต้นตระกูลอาหรับนั้น เป็นกลุ่มชนที่มาจากเผ่าหรือชาวเซไมต์ (السامية) ที่มีเชื้อสายมาจากบุตรของท่านนะบี นูหฺ ﷺ ซึ่งเป็นอาหรับแห่งเบคูอิน¹⁰¹ (อัลอาริยะฮฺ) หรืออาหรับ อัลบาเกียฮฺ ชิวประวัติและที่มาของพวกเขานั้น ซึ่งมีบันทึกในคานียามอาหรับว่า อัลอาหรับ อัลบาอิดะฮฺ (อาหรับเบคูอิน) และ อัลอาหรับ อัลบาเกียฮฺ¹⁰²

ดังนั้นประวัติความเป็นมาของอาหรับเบคูอิน นักประวัติศาสตร์ได้มีข้อขัดแย้งกัน ชัยรุดนักประวัติศาสตร์แห่งเยอรมันท่านหนึ่งได้เล่าว่า การร่ร้อนและการอพยพของอาหรับเบคูอินที่แยกมาจากเผ่าเซไมต์ คือ อารามะอิก กันอาน (เฟนิเซียนและฮิบรู) และฮัสติเรียน (أشورية) ที่อพยพออกจากกลางคาบสมุทรอารเบียและไปอยู่ที่เมืองบาบิโลนทางทิศเหนือของแคว้นอิรัก มาเป็นเวลานาน หลังจากนั้นต่อมาเกิดความทุกข์ยากลำบากที่เกิดขึ้นมาจากภัยพิบัติต่างๆ เผ่าอารามะอิกก็ได้อพยพออกไปอยู่ทางทิศตะวันตกของซีเรีย เผ่าอัลกันนอานอพยพไปอาศัยอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ประเทศปาเลสไตน์ และเผ่าอาฮัสติเรียน (أشورية) ได้อพยพออกไปอยู่ทางทิศเหนือของแคว้นอิรัก ในขณะที่เดียวกันอารามะอิกบางคนก็ได้อพยพออกไปอยู่ที่ชายทะเลทางทิศใต้ของคาบสมุทรอารเบีย จนกระทั่งในเวลาต่อมาพวกเขาได้ยึดครองเมืองใหญ่ๆ ในเยเมน แต่ท้ายสุดก็ได้อพยพออกไปอยู่ที่ทวีปแอฟริกาที่อะบิสสินี (al-Wāfiy, 1514 : 10)

ส่วนผู้ที่ไม่ได้อพยพจากเผ่าเซไมต์นั้น ก็ได้อาศัยอยู่ทางทิศเหนือของคาบสมุทรอารเบีย ซึ่งเรียกกันได้ว่า อาหรับเหนือ (Hābit, 1420 : 38) เผ่าเซมิติกหรือเซไมต์กำเนิดที่คาบสมุทรอารเบียทางตะวันตกเฉียงใต้ คือ กำเนิดที่แคว้นอัลญะฮาล (الجحال) แคว้นนัจญุด (النجد) และเยเมน (اليمن) (al-Wāfiy, 1514 : 11) ซึ่งเป็นที่ประจักษ์แจ้งว่า เผ่าเซไมต์กำเนิดมาจากคาบสมุทรอารเบียแบ่งได้ออกเป็นเผ่าอีกหลายเผ่าที่เกิดมาจากพวกเขามีดังนี้

¹⁰¹ เบคูอิน เป็นชนเผ่าร่ร้อนตามสภาวะทางธรรมชาติ ซึ่งแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง สองลักษณะทำให้ผู้คนที่อาศัยอยู่ในคาบสมุทรอารเบียแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม โดยปรับชีวิตความเป็นอยู่ของคนให้สอดคล้องกับสภาพธรรมชาตินั้น คือ ชาวเบคูอิน ซึ่งเป็นเผ่าร่ร้อน กับพวกเขาที่อยู่เป็นหลักแหล่ง แต่เส้นแบ่งระหว่างเผ่าร่ร้อนกับพวกที่อยู่ติดที่นั้น เป็นเพียงเส้นบางที่ไม่อาจแบ่งให้เด็ดขาดได้ มีบางกลุ่มที่เป็นกึ่งผู้ร่ร้อนและกึ่งชาวเมือง มีชาวเมืองบางคนที่ครั้งหนึ่งเคยเป็นชาวเบคูอิน แต่หันหลังให้กับต้นกำเนิดของตนที่เป็นชนเผ่าร่ร้อน ในขณะที่เบคูอินอื่นๆ กำลังกลายเป็นคนเมือง ดังนั้นเลือดของผู้ที่อยู่เป็นหลักแหล่ง จึงยังมีร่องรอยของความเป็นเผ่าร่ร้อนหล่อเลี้ยงอยู่เสมอ (ทรงยศ แวงหงษ์, มปป : 20)

¹⁰² อัลอาหรับ อัลบาเกียฮฺ คือ อาหรับที่รอดชีวิตจากภัยน้ำท่วมสมัยนะบี นูหฺ ﷺ

1 อหารับเบคูอิน (อัลอหารับ อัลบาอิดะฮฺ) คือ เผ่าที่นักประวัติศาสตร์เล่าว่า เบคูอิน เป็นเผ่าที่ร่ำรวยไม่มีร่องรอย และข่าวคราวความเป็นมาของพวกเขานอกจากร่องรอยที่อัลลอฮฺได้ตรัสไว้ในอัลกุรอานว่า :

﴿ أَلَمْ يَأْتِهِمْ نَبَأُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ وَقَوْمِ إِبْرَاهِيمَ وَأَصْحَابِ مَدْيَنَ وَالْمُؤْتَفِكَاتِ ۚ أَتَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ ۖ فَمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴾

(التوبة : 70)

ความว่า : “ มิได้มายังพวกเขาดอกหรือ ซึ่งข่าวคราวของบรรดาผู้ก่อนหน้าพวกเขา คือ กลุ่มชนของนูหฺ และของฮาด และของษะมูด และกลุ่มชนของอิบรอฮีม และชาวมัดยัน และชาวอัลมุตะฟีกาต โดยที่บรรดาเราะสูลของพวกเขาได้นำหลักฐานต่าง ๆ อันชัดเจนมายังพวกเขา ไซ้ว่าอัลลอฮฺนั้นจะอธรรมแก่พวกเขาก็หาไม่ แต่ทว่าพวกเขาอธรรมแก่ตัวของพวกเขาเองต่างหาก ”

(อันเตาบะฮฺ : 70)

อหารับเบคูอิน นักประวัติศาสตร์ได้แบ่งเป็นสองเผ่า คือ เผ่าอัลอะมาลิกะฮฺ มีเชื้อสายมาจาก ลาวซ์ (لواض) เป็น นูหฺ อะรอม (ارم) เป็น ชาม เป็น นูหฺ (نوح) ส่วนเผ่าที่มีเชื้อสายมาจาก ลาวซ์นั้นเรียกว่า เซมิติก หรือ เซไมต์ และที่มาจาก อะรอม เรียกว่า อะรอมะค (Abū Shabah, 1412 : 46)

เซมิติก หรือ เซไมต์นั้น ได้ครองเมืองฮิยิปต์ในช่วงหนึ่งและสามารถสร้างครอบครัวยุคใหม่ในการปกครอง หลักจากนั้นต่อมาพวกเขาได้พิชิตเมืองในการปกครองโดยยึดเอาแคว้นอิรักและสร้างเมืองใหม่ที่นั่นเรียกว่า หะมูรีย (حموري) ซึ่งเป็นเมืองแรกของพวกเขา เป็นเมืองที่อยู่ภายใต้อำนาจกฎหมายแห่งหะมูรีย (Abū Shabah, 1412 : 47) นักประวัติศาสตร์รายงานว่า เซมิติกเกิดในศตวรรษที่ 23 ก่อนคริสตกาล

2 อัลบากิยะฮฺ เป็นเผ่าที่แบ่งได้ออกเป็นสองเผ่าใหญ่ คือ อัลเกาะหฺฎอนิยูน และ อัลอัคนานิยูน ซึ่งได้เรียกกันว่า อาหารับอัลอุริบะฮฺ¹⁰³ อาหารับอัลมุสตะอฺเราะบะฮฺ¹⁰⁴ (Shawqi Dayf, n.d. : 1/13)

อัลเกาะหฺฎอนิยะฮฺ คือ ลูกหลานของเกาะฮฺฎอนที่อาศัยอยู่ทางทิศใต้(เยเมน)และรอบๆข้าง บางคนจากพวกเขานั้น ได้เป็นกษัตริย์ของเยเมน เป็นกษัตริย์ของเมืองมูอิน (مَعِين) เป็นกษัตริย์ของเมืองสะบาว และเป็นกษัตริย์เมืองหิมยาริต์ (Himyarite) ต่อมาก็ได้กระจายครองอีกเป็นหลายเผ่าและอพยพออกไปอยู่ในสถานที่ต่างๆในคาบสมุทรอารเบีย (Abū Shāhbah, 1412 : 47)

อาหารับเกาะหฺฎอน เป็นอาหารับที่มีเชื้อสายเกิดมาจากอาหารับเบคฺอฺอิน ซึ่งเป็นสายตระกูลของชะอฺรอบ เป็น ชัษฏับ เป็น เกาะหฺฎอน (يعرب بن يشجب بن قحطان) เป็นเผ่าที่อ้างถึงเกาะหฺฎอน(Safyu al-Rahmān, 1412 : 17)

อาหารับแห่งอัคนานิยูน เป็นอาหารับมุสตะอฺเราะบะฮฺ อ้างถึงอัคนาน มีเชื้อสายมาจากท่านนบีอิสมาอีล เป็น อิบรอฮีม عليه السلام ซึ่งเรียกได้ว่าอาหารับเหนือ ที่อาศัยเดิมของพวกเขา คือ เมือง มัคกะฮฺ และได้ศึกษาภาษาอาหรับจากท่านนบี อิสมาอีล เป็น อิบรอฮีม عليه السلام (Abū Shāhbah, 1412 : 47)

อาหารับ อัลอุริบะฮฺ เกิดที่เมืองเยเมน บางคนจากเผ่าอัลอุริบะฮฺนั้น ได้มีการอ้างถึงเผ่าหิมยัรและกะฮฺลัน (حمير، كهلان) หลังจากนั้นก็เกิดมีสองเผ่าอีกที่เกิดมาจากเผ่าหิมยัรและกะฮฺลัน และที่เกิดมาจากเผ่าหิมยัร คือ เผ่าซัยดฺ อัลญัมฮูรฺ เผ่ากูฎออะฮฺ และเผ่าอะสะกะลาติก (Safyu al-Rahmān, 1412 : 16)

ส่วนเผ่าที่แยกออกมาจากเผ่ากะหฺลันนั้น คือ เผ่าฮัมดาน อันมารุ ฎอญอฺ มัซหัจ กินดะฮฺ ลักมิ ญุซาม อัลอัซดฺ อัลอุส อัลคุชรอจและอัลญุฟนะฮฺ ที่เป็นกษัตริย์เมืองซีเรีย เผ่ากะหฺลันเป็นเผ่าที่อพยพออกมาจากเยเมนและไปอาศัยอยู่ยังแพร่หลายในรอบๆคาบสมุทรอารเบีย ซึ่งเป็นเผ่าที่อัลลอฮฺส่งภัยพิบัติน้ำที่แตกมาจากเขื่อน อัลลอฮฺตรัสว่า :

﴿ فَأَعْرَضُوا فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ سَيْلَ الْعَرِمِ وَبَدَّلْنَاهُمْ حِجَابَهُمْ جَنَّتِينَ

ذَوَاتِي أَكُلِ خَمَطٍ وَأُتْلُ وَشْيٍ مِّنْ سِدْرٍ قَلِيلٍ ﴾

(سبأ : ١٥)

¹⁰³ อัลอุริบะฮฺ เป็นอาหารับแห่งแรกที่อัลลอฮฺได้ให้ความรู้ ความเข้าใจภาษาอาหรับตั้งแต่กำเนิด พวกเขา คือ อาหารับใต้แห่งเมืองเยเมน เป็นลูกหลานของอิบนุเกาะหฺฎอนแห่งเผ่าอัลเกาะหฺฎอนิยูน

¹⁰⁴ อัลมุสตะอฺเราะบะฮฺ คือ อาหารับเหนือ เป็นเผ่าที่อพยพและมาอาศัยถิ่นอยู่ในคาบสมุทรอารเบียและได้ศึกษาภาษาอาหรับจนกระทั่งพูดได้ ซึ่งมีเชื้อสายมาจากนบีอิสมาอีล عليه السلام เป็นนบีที่พูดด้วยภาษาอะรอเมอิก ภาษาของนบี อิบรอฮีม عليه السلام

ความว่า : “ แต่พวกเขาได้ผินหลัง ดังนั้น เราจึงปล่อยน้ำจากเชื้อให้ท่วมพวกเขาและเราได้เปลี่ยนให้พวกเขาสวนสองแห่งของพวกเขา แทนสวนอีกสองแห่ง มีผลไม้ขมและต้นไม้พุ่ม และต้นไม้พุทราบ้างเล็กน้อย ”

(สะบะฮะ : 15)

เป็นเผ่าที่ขาดทุนในการค้าขาย เนื่องจากถูกกีดกันเส้นทางการค้าขายของพวกเขาทั้งทางบกและทางทะเลหลังจากที่ชาวโรมันได้ยึดครองอียิปต์และซีเรียมา ซึ่งเป็นเส้นทางที่มีหมู่บ้านอยู่ติดๆกันทั่วทาง คือ ทางเดินไปเยเมน ซีเรีย แคว้นหิญาซ และในขณะที่พวกเขาเดินทางนั้นไม่มีร่มเงาจากต้นไม้ น้ำดื่มและอาหาร (Abū Shāhbah, 1412 : 50) เนื่องจากพวกเขาขอธรรมต่อตัวพวกเขาเองดังที่อัลลอฮ์ได้ตรัสไว้ว่า :

﴿فَقَالُوا رَبَّنَا بَعِدْ بَيْنَ أَسْفَارِنَا وَظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ فَجَعَلْنَاهُمْ

أَحَادِيثَ وَمَزَّقْنَاهُمْ كُلَّ مُمَزَّقٍ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ

شَكُورٍ

(سبأ : 19)

ความว่า : “ และพวกเขาได้อธรรมต่อตัวพวกเขาเอง ดังนั้นเราจึงได้ทำให้พวกเขาเป็นเรื่องเล่าขานติดต่อกันมา และเราได้ทำให้พวกเขาแตกสลายกระจัดกระจายกันออกไป แท้จริงในการนี้ย่อมเป็นสัญญาณมากหลายอย่างแน่นอนแก่ทุกคนผู้อดทน ผู้กตัญญู ”

(สะบะฮะ : 19)

เผ่าที่แยกออกมาจากเผ่ากะฮ์ลันที่อาศัยอยู่ยังแพร่หลายไปทั่วคาบสมุทรอารเบีย นั้น แบ่งออกเป็น 4 เผ่าดังนี้

1 อัลอัซดุ (ٱلأزد) เป็นเผ่าที่อพยพออกไปเนื่องจากได้รับความคิดเห็นจากหัวหน้าเผ่าที่มีชื่อว่า อิมรอน เป็น อัมรฺ มุซัยกูบาอฺ (عمرو بن عمرو مزيقبا) และเดินทางไปอยู่ที่เยเมน

ตลอดถึงเมืองรุวาด¹⁰⁵ และท้ายสุดก็อพยพไปอยู่ทางทิศเหนือของคาบสมุทรอารเบีย ดังนั้นสถานอาศัยต่างๆของลูกหลานเผ่าอัลอัซคฺมีดังนี้

1 แคว้นหิญาซ ที่อาศัยของษะอฺละบะฮฺ เป็น อัมรฺ แห่งอัลอัซคฺ¹⁰⁶ ต่อมาเมื่อลูกหลานของพวกเขาเติบโต จึงอพยพออกไปอาศัยอยู่ที่เมืองมะดีนะฮฺ ที่นั่นได้แยกออกมาอีกสองเผ่าจากษะอฺละบะฮฺ คือ อัลอูสและอัลคฺษะเราะจฺ ซึ่งเป็นสองเผ่าที่ต่อสู้กันตลอดเนื่องจากสาเหตุอุฐกินหญ้า ส่วน อิมรอน เป็น อัมรฺ ซึ่งเป็นหัวหน้าของเผ่าและบุตรหลานของท่านได้อพยพไปอาศัยอยู่ที่โอมาน และตั้งชื่อเผ่าของตนเองใหม่ว่า อัลอัซคฺแห่งโอมาน และนัศรฺ เป็น อัลอัซคฺอพยพไปอาศัยอยู่ที่ตุฮะมาฮฺ และตั้งชื่อเผ่าของตนเองใหม่ว่า อัซคฺ

ญุฟนะฮฺ เป็น อัมรฺเป็นพี่น้องกับอิมรอนและบุตรหลานของท่านได้อพยพไปอาศัยอยู่ที่ซีเรียและสามารถครองเป็นกษัตริย์เมืองกอสานิด¹⁰⁷ (الغساسنة) เป็นเมืองที่พวกเขาเคยอาศัยอยู่มาก่อนแล้วในอดีตก่อนที่พวกเขาจะอพยพไปอาศัยอยู่ที่ซีเรีย

2 แคว้นบุฮัยเราะฮฺ เป็นสถานอาศัยของเผ่าลัคคฺมิ (لخم) และญุฮาม (جذام) เป็นสองเผ่าที่มีหัวหน้าชื่อว่า นัศรฺ เป็น เราะบิอะฮฺ (نصر بن ربيعة) เป็นกษัตริย์ของแคว้นบุฮัยเราะฮฺ (بُهَيْرَة)

3 ภูเขาอะญะบะฮฺและภูเขาสลมาฮฺ เป็นสถานอาศัยของเผ่าญอฮฺ¹⁰⁸ (بنو طيء) เมื่ออัลอัซคฺ (عزير) ได้อพยพออกไป ลูกหลานของญอฮฺก็ได้อพยพออกไปอยู่ทางเหนือของคาบสมุทรอารเบีย ท้ายสุดก็ได้อพยพออกไปอยู่ระหว่างสองภูเขาที่มีชื่อว่า อะญาและสลมาฮฺ (عجا ، سلمى) และได้ตั้งสองภูเขานั้นใหม่ว่า ญะบะลียฺญอฮฺ¹⁰⁹ (جبلي طيء) หมายถึงสองภูเขาแห่งญอฮฺ

4 นัจญุดฺ เป็นสถานอาศัยของเผ่ากินคะฮฺที่อพยพออกไปอาศัยอยู่ที่บ่าห์เรนในช่วงนั้น บ่าห์เรนไม่มีความสงบ พวกเขาก็เลยอพยพออกไปอาศัยอยู่ที่เมืองหัจญุรอมาตฺ¹¹⁰ ในเยเมน เช่นเดียวกันช่วงนั้นเยเมนไม่มีความสงบ จึงอพยพไปอยู่ที่แคว้นนัจญุดฺและได้ครองเป็นรัฐบาลใหญ่

¹⁰⁵ รุวาด เป็นสถานที่แห่งหนึ่งตั้งอยู่ในประเทศเยเมนสมัยนั้น

¹⁰⁶ อัลอัซคฺ คือ เผ่าพันธุ์ที่เกิดมาจากเผ่าอาหรับอัลอาริยะฮฺ

¹⁰⁷ อัลอะสะสะนาฮฺ อ้างถึงแม่น้ำของแคว้นหิญาซ

¹⁰⁸ บะฮฺ หมายถึง บุตรหลานของเผ่าญอฮฺ

¹⁰⁹ ญะบะลียฺ เป็นค่านามทวีพจน์ (اسم متعدي) ที่สนธิกับคำว่า ญอฮฺ เดิม คือ ญะบะลาณี เมื่อสนธิกับคำอื่นแล้วตามหลักไวยากรณ์นั้นต้องละตัวอักษรบุนออกซึ่งมีความหมายว่า สองภูเขา

¹¹⁰ หัจญุรอมาตฺเป็นสถานที่แห่งหนึ่งตั้งอยู่ในประเทศเยเมน

แต่ไม่นาน การปกครองของพวกเขา นั้นถูกสลายไป สาเหตุอะไรนั้นนักประวัติศาสตร์ไม่ได้ อธิบายว่า พวกเขาถูกสลายไปเพราะเหตุใด

อย่างไรก็ตาม เค้าที่แยกออกมาจากเค้าหิมญ์รุ (حم) นั้นยังคงอยู่อีกเค้าหนึ่งเป็น ตามที่นักรายงานได้มีข้อขัดแย้งที่มาแล้วเชื้อสายต้นตระกูลของพวกเขา (fu'ād Hamzah, 1352 : 1/1)

3.5 ภาษาอาหรับยุคสมัยสี่บะวัยสุ

ภาษาอาหรับสมัยสี่บะวัยสุ เป็นภาษาอาหรับที่ได้สืบทอดมาจากภาษาอาหรับยุคที่ ผ่านมาหลายยุคแล้ว แต่สภาพการณ์ของภาษานั้นย่อมมีความเปลี่ยนแปลงและพัฒนาใหม่ตาม อริยะบทางการเมืองของราชวงศ์อับบาสิยะสุ ซึ่งยังที่ได้ทราบมาว่า ก่อนที่ราชวงศ์อับบาสิยะสุจะ ได้ครองตำแหน่งเป็นเคาะลีฟะฮ์นั้น ราชวงศ์อุมัยยะฮ์ครองอาณาจักรนั้นก็ได้อ้างไปทางคนอาหรับ ไม่ว่าจะ เป็นหน้าที่การงานและภาษา ซึ่งคนอาหรับนั้น คือ พรรคพวกและมหาชนชาวอาหรับที่ อาศัยอยู่ทุกมุมแห่งของอาณาจักรนั้น ได้ให้ความช่วยเหลือและสนับสนุน แต่หลังจากราชวงศ์อับบา สิยะสุได้สถาปนาเป็นเคาะลีฟะฮ์ ไม่มีผู้ใดในบรรดาคนอาหรับที่ให้ความช่วยเหลือและสนับสนุน นอกจากคนต่างชาติโดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวเปอร์เซียและการสถาปนาเป็นเคาะลีฟะฮ์ของอับบาสิยะสุ ส่วนใหญ่เป็นฝีมือและความช่วยเหลือจากพวกอยู่ใต้สังกัด (อัลมะวาลีย์) ตลอดถึงการร่วมอยู่ ระหว่างชาวอาหรับกับชาวต่างชาตินั้น จึงทำให้ภาษาต้องมีการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาขึ้นทั้ง ถ้อยคำและความหมาย บทกวีร้อยกรองและร้อยแก้วเนื่องจากมีการปนปน มีการโต้แย้งทาง ความคิดและอื่นๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ทำให้ภาษามีการเปลี่ยนแปลงในยุคนี้สามารถจะย้อนเห็นได้สาม ประการ คือ สิ่งที่เกี่ยวข้องกับจุดมุ่งหมาย สิ่งที่เกี่ยวข้องกับความหมายและความคิดและสิ่งที่เกี่ยวข้องกับศัพท์ (ถ้อยคำ) และสำนวน

3.5.1 จุดมุ่งหมายของภาษา

ดั่งนั้นยุคสมัยสี่บะวัยสุภาษาอาหรับมีจุดมุ่งหมายโดยเฉพาะ เพราะการ เปลี่ยนแปลงของสังคมนั้น ได้เปลี่ยนแบบกษัตริย์ชาวเปอร์เซียต่อการบริหารและการดำรงชีวิตตลอด ถึงทำให้ภาษาเกิดมีจุดมุ่งหมายสำคัญดังนี้ (al-Sūliy, 1447 : 2/245)

- เพื่อจัดเรียบเรียงตำราศาสนา ตำราภาษาศาสตร์และตำราปรัชญา ที่ยังไม่ได้มีการเรียบเรียงสมัยเริ่มแรกของอิสลาม (صدر الإسلام) นอกจากนี้มีการจัดเรียบเรียงเพียงเล็กน้อย เช่นเดียวกัน ภาษาในยุคนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อใช้ในการแปลตำราภาษาต่างชาติเป็นภาษาอาหรับ
- เพื่อนำไปใช้ในการค้าต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังจากชาวอาหรับได้เข้าไปในงานการค้าหลังจากชาวต่างชาติได้พลัดถิ่นเป็นยุโรป
- เพื่อเชื่อเชิญโดยมุคเข้าไปในชีวิตอย่างสำร่วยกับความสนุกสนานของความเจริญที่ประชาชาติยุคนี้ได้พุ่งขึ้นและก้าวหน้าไป หรือเพื่อเป็นที่ถูกต้องการและป้องกันโดยระบบบกษัตริย์ เช่น การบากันในการพรรณาส่งต่างๆที่ปรารถนาที่ยังไม่ปรากฏขึ้นในสมัยเริ่มแรกของอิสลาม หรือ เป็นปรากฏขึ้นแล้วเพียงเล็กน้อย เช่น การพรรณาคความงามของทะเล กองเรือสงคราม และการสงครามในทองทะเล
- เพื่อนำไปใช้กับชนิดการทำให้งุ่นเหิงและสร้างความสนุกสนานที่สมัยเริ่มแรกของอิสลามนั้นยังไม่ได้สังเกตจนอกจากเล็กน้อย
- เพื่อนำไปใช้ในการปาฐกถา การเสวนา การโต้แย้งและสอนศึกษาวิชาความรู้

3.5.2 ภาษานัยความหมายและความคิด

สิ่งที่เกิดขึ้นกับอาณาจักรแห่งอับบาติยะยุคสมัยสี่บะวัยสุ คือ การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและสังคมอันเป็นผลที่ปรากฏมาจากการเคลื่อนไหวการสงครามทางปรัชญาความคิดของนักวิภาษภาษาด้วยภาษาอาหรับ ซึ่งที่ปรากฏขึ้นในการใช้สำนวนการอธิบายและบกษัตริย์ที่แตกต่าง ซึ่งส่วนหนึ่งนั้น คือ

- ภาษาได้กำเนิดความหมาย และภาพจินตนาการสวยงามละเอียดขึ้น
- ยุ่งยากในการเทียบเคียงและยกหลักฐานต่อข้อชี้ขาดเนื่องจากเกิดมีเหตุผล และหลักฐานทางปรัชญาและหาความเข้าใจของสำนักปรัชญาในบทกวี งานเขียนและการสอนมากเกินไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังจากสมัยยุคการแปลตำรา
- ขยายความเดิมให้งอกงามขึ้นจากความภาคภูมิใจที่อ้างมาจากภาษาเปอร์เซีย

3.5.3 ศัพท์และสำนวนของภาษา

สำนวนในภาษาอาหรับยุคสมัยนี้ได้มีความคิดเหลืออยู่ในสองสิ่งสำคัญ คือ ความง่ายและความสละสลวย เช่น

- ยิงใช้สำนวน และถ้อยคำของอัลกุรอานและอายะฮ์อัลกุรอานนำเป็นหลักฐาน
- ยิงใช้คำอุปมา อุปไม อุปถัมภ์และคำเทศน์ยักยอกขึ้น
- ขยายกว้างในการนำถ้อยคำสมณานามที่มีเกียรติต่อชื่อบรรดาเคาะลีฟะฮ์ อามีร์ และบรรดาผู้ทรงมีเกียรติ
 - วางนิยาม (ศัพท์เทคนิค) ทางวิชาความรู้ ศิลปะ อุตสาหกรรม สำนักงาน ราชการและอื่นๆ
 - กำเนิดภาษาการแต่งตำราเพื่อศึกษาวิชาความรู้ที่วัดตามมาตรฐานของ ตรรกวิทยาที่ไม่ใช่มาตรฐานของสำนวนโวหาร ครั้นเมื่อภาษาอาหรับนั้น มีทั้งร้อยแก้วร้อยกรอง และภาษาทางร้อยกรองนั้น เกิดเป็นภาษาการสนทนา การกล่าวสุนทรพจน์ งานเขียนและอื่นๆ
 - คัดเลือกถ้อยคำที่มีความสละสลวยงามง่ายโดยไม่จำเป็นต้องเตรียมมาก่อน
 - ใช้ความสุภาพและความคล่องในการสร้างสำนวนตลอดจนถึงการใช้สำนวน ที่มีจังหวะของร้อยแก้วและเสียงสัมผัสกัน

3.5.4 ภาษาในการสนทนา

ภาษาในการสนทนาเฉพาะชาวอาหรับในอดีตนั้น เป็นภาษาที่คล่องโดยห่างจากการเขียน นอกจากบรรดาที่ไม่ชอบและเกลียดชังกับนั้น และภาษาที่ใช้การของบุคคลทั่วไปจาก บรรดาอาหรับที่ร่วมปนอยู่กับชาวต่างชาติ เป็นภาษาอาหรับที่เกิดเพี้ยนบางส่วน และภาษาของผู้คนที่กลายเป็นอาหรับจากชาวต่างชาตินั้นห่างไกลจากการพูดคล่อง ยิ่งไปกว่านี้เกิดเพี้ยนมาเล็กน้อยตามระดับการพูดที่แตกต่างกัน

เมื่อคนอาหรับได้ร่วมปนอยู่กับชาวต่างชาติยุคสมัยสืบะวัยฮุ มหาชนส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นมหาชนชาวอาหรับนั้น ได้ใช้ภาษาในการสนทนาเป็นภาษาวิชาการระหว่างชาวอาหรับเอง ซึ่งอาศัยสนทนาด้วยภาษาอาหรับที่คล่องตลอดถึงกึ่งกลางศตวรรษที่สี่ ความหมายของภาษาที่ใช้ในการสนทนาอ่อนลง เนื่องจากมีหลายภาษาที่ใช้พูดกันด้วยภาษาเปอร์เซียที่ปนเข้าบางถ้อยคำอาหรับตามที่อิสลามได้นำเข้าไป

บรรดาเคาะลีฟะฮ์และผู้รู้รู้สึกกังวลว่า ภาษาอามียะฮ์จะควบคุมภาษาที่คล่องและคนมุสลิมจะไม่เข้าใจอัลกุรอานและอัลสุนนะฮ์ ซึ่งทั้งสองนั้น คือ ศาสนา บรรดาอุละมาอ์จึงให้ความสำคัญต่อการเรียบเรียงตำราและภาษาโดยใส่สระสะกดตามหลักไวยากรณ์และศาสตร์สำนวนโวหาร แต่ทั้งนี้ไม่ใช่ได้ควบคุมภาษาอามียะฮ์ที่เกิดขึ้น ตลอดถึงภาษาอามียะฮ์นั้น รวมถึงบรรดาเคาะลีฟะฮ์และบรรดาอุละมาอ์อาหรับเองนั้นต้องใช้ภาษาในการสนทนานั้น เป็นภาษาอามียะฮ์

จนกระทั่งภาษาอามียะสูญนั้นกลายเป็นภาษาวิชาการและเป็นภาษาแห่งวรรณกรรมที่ไม่ได้ใช้ในการสนทนาอีกยาวตลอดไป

3.5.5 ภาษาใช้ในงานเขียน

ยุคสี่บะวัยสุ เป็นยุคที่ใช้ภาษาในงานเขียนต่างๆ เช่น งานเขียนหนังสือราชการ งานเขียนตำรา งานเขียนสุนทรพจน์ งานเขียนการเทศนา ซึ่งนักเขียนนั้นได้รับการความงามในการใช้สำนวนที่ดี มีวาตะ และเขียนสอดคล้องกับหัวข้อและสำนวนการเขียน ยิ่งไปกว่านั้น ความงามในงานเขียนนี้ยังสละสลวยและรักษาตามสภาพที่เกิดขึ้น ซึ่งใช้สำนวนวาตะในงานเขียนพร้อมพัฒนาไปที่ละนิดทีละน้อย โดยที่นักเขียนนั้นมีความพร้อมและสมบูรณ์ ซึ่งมีหลายท่านจากนักเขียนที่เป็นชาวเปอร์เซียโดยที่พวกเขาได้ศึกษาภาษาอาหรับยังเคร่งครัด คล่องแคล่วและสามารถเขียนงานสุนทรพจน์ งานเทศนาธรรม งานเขียนหนังสือราชการและงานเขียนตำราได้ด้วยภาษาที่สละสลวย และรักษาความวาตะของสำนวน งานเขียนนี้ได้รูกหน้าไปเรื่อยตลอดถึงการล่มสลายอาณาจักรอับบาสิยะสุภายหลังต่อมา

ส่วนนักเขียนส่วนใหญ่ นั้น ซึ่งเป็นเชื้อสายมาจากชาวเปอร์เซียที่ได้มาศึกษาในอัลบักเราะฮ์ที่สามารถสร้างผลงานถึงเข้าไปในการเมืองและข้าราชการและรับตำแหน่งเป็นผู้ช่วยของเคาะลีฟะฮ์อับบาสิยะฮ์ บางท่านซึ่งเป็นบุคคลแรกๆที่ได้ระดับตำแหน่งจากงานเขียนนั้น คือ อะบูสะละมะฮ์ อัลคิลาล อิบน์ อัลมุกอฟฟะฮ์และบุคคลอื่นๆอีกมากมายที่ไม่ได้รับตำแหน่ง แต่ได้รับชื่อเสียงและความโดดเด่นด้วยการเขียนตำรา ท่านนั้น คือ สิบะวัยสุ ซึ่งจะได้กล่าวถึงบทบาทของท่านต่อไป

3.5.6 ภาษาใช้ในการแต่งตำรา

ยุคสมัยสี่บะวัยสุยังมีความจำเป็นในการแต่งตำราและการแต่งตำรานั้นเป็นจุดพินของราชอาณาจักรราชวงศ์อับบาสิยะฮ์เพื่อขยายกว้างการปกครองของอิสลาม บรรดาอุละมาอ์ได้คิดสิ่งที่ได้เขียนลงในตำราและสิ่งที่พวกเขาได้ท่องจำโดยที่เรียบเรียงตามบท สาเหตุสำคัญที่บรรดาอุละมาอ์ในการเขียนตำราก็เพราะเป็นการสนับสนุนของท่านเคาะลีฟะฮ์อะฮ์มัด อิบน์ อับดุลอะซีซ บรรดาอุละมาอ์และนักฟิสิกส์ได้รวบรวมหะดีษและฟิสิกส์ ยิ่งไปกว่านี้ก็ได้แปลตำราจากภาษาเปอร์เซีย ภาษากรีกซึ่งที่เป็นวิชาทางการแพทย์ การเมือง ปรัชญา ดาราศาสตร์และวรรณกรรมเป็นภาษาอาหรับ

อย่างเช่นนี้ งานเขียนตำรา ถือ เป็นการพัฒนาที่สืบสายมากจากการรายงานที่ขาดพิงถึงสายรายงาน ซึ่งบางรายงานนั้นได้ถ่ายทอดถ้อยคำนั้นถึงผู้กล่าว เช่นการเขียนบทกวีสุนทรพจน์ และบางถ้อยคำนั้น เขียนด้วยถ้อยคำของผู้รายงาน เช่น การเขียนเล่าประวัติการพิชิตเมือง การเขียนประวัติศาสตร์และการเขียนเรื่องเล่า หลังจากนั้นต่อกิจงานเขียนได้ปรากฏในวิชาศาสนา วิชาภาษาอาหรับทั้งที่เป็นมูลฐานและกิ่งสาขาโดยที่มีการอธิบายต่างๆที่เชิงอรรถและอื่นๆ

ส่วนงานเขียนในวิชาภาษาศาสตร์นั้น คือ วรรณกรรม ประวัติศาสตร์ วิธีการประพันธ์ หลักไวยากรณ์และสำนวนโวหาร วิชาวรรณกรรม เช่น รอสอาอิด ของอิบนุ อัลมุกอฟพะอรอสอาอิดของสะฮุตุ เป็น ฮารุนในเรื่องจาริยธรรม ตำราการประพันธ์ของอัลอัสมะอียี ส่วนวิชาวิธีการประพันธ์ บุคคลแรกที่ได้เขียนขึ้น คือ อาจารย์ของท่านสือบะวัยสุ ท่าน คือ อัลเคาะลีล เป็น อะหมัด อัลพะรอฮิดียี ซึ่งท่านได้เขียนวิธีเขียนประพันธ์ตามโคลงจังหวะมีทั้งหมด 15 โคลงจังหวะเช่นกัน

ส่วนวิชาหลักไวยากรณ์ เป็นวิชาบังคับในสถาบันการศึกษา แต่การพัฒนาหลักไวยากรณ์นั้น ชาวเมืองอัลบัสเราะฮ์ได้นำหน้าไปก่อนกว่าชาวเมืองอื่นๆในการเรียบเรียงตำรา ซึ่งมีบรรดาอุละมาอ์ที่มายู่เกี่ยวกับหลักไวยากรณ์ในกลุ่มอุละมาอ์เมืองอัลบัสเราะฮ์ คือ อะบู อัมรุ เป็น อัลอะฮฺลาลู อัลเคาะลีล เป็น อะหมัดและท่านสือบะวัยสุ ซึ่งเป็นบุคคลสำคัญและเป็นบุคคลสุดท้ายที่สร้างผลงานในด้านนี้ โดยสมบูรณ์และครอบคลุมของสาขาวิชาภาษาอาหรับ

3.5.7 ลักษณะการศึกษาภาษาอาหรับสมัยสือบะวัยสุ

ภาษาอาหรับที่ผู้คนใช้ในการสื่อสารและการศึกษาอยู่ในบัสเราะฮ์ได้มีการพัฒนาคุณเลมาตั้งแต่ปลายสมัยราชวงศ์อุมัยยะฮ์ที่พัฒนาคุณแลโดยอัลลูฆะมาะวียูนของเมืองบัสเราะฮ์ด้วยการฟัง รายงาน สัมภาษณ์ บันทึกเก็บและรวบรวมทั้งถ้อยคำและบทกวีอาหรับไม่ว่าจะเป็นกวีสมัยญาฮิลียะฮ์และสมัยอิสลาม สาเหตุสำคัญที่มีการพัฒนาคุณแลนั้น เพราะเป็นความจำเป็นและความต้องการของบรรดาชนชาติอื่นที่เข้ารับอิสลามต้องการศึกษาภาษาอัลกุรอานและอัลหะดีษ นอกเหนือจากนั้นแล้วก็เกิดมีการพูดไม่คล่องในบรรดาชนที่กลายเป็นอาหรับ และเกิดจากบางชนอาหรับเอง เนื่องจากความเจริญที่เกิดมีการผสมผสาน การร่วมอยู่และการรวมสื่อสาร โดยเฉพาะคนอาหรับที่เกิดจากมารดาที่มาจากชนชาติต่างๆ ซึ่งพวกนางนั้นได้สะท้อนผลการพูดไม่คล่องถึงแก่บุตรหลาน ขณะเดียวกันภาษาอาหรับเกิดมีหลายสำเนียงที่ได้รับอิทธิพลมาจากเผ่าอาหรับที่อพยพเข้ามาอยู่ในเมืองบัสเราะฮ์ต่างการสื่อสารที่ใกล้เคียง หรือห่างจากภาษากลาง

ด้วยเหตุนี้ อุละมาอ์ (อัลลูฆะมาะวียูน) แห่งบัสเราะฮ์ได้ให้ความสำคัญ และพัฒนาคุณแลอย่างเข้มงวดโดยพัฒนาศึกษาและพยายามเก็บรวบรวมทั้งถ้อยคำและบทกวีอาหรับ เพื่อจะ

ไม่ให้ภาษาอาหรับนั้นปนเข้าไปในภาษาของชนชาติอื่นและเพื่อรักษาภาษาอาหรับอันดั้งเดิมและจะไม่ใช้ภาษาที่กำเนิดมาจากสำเนียงภาษาของเผ่าใดเผ่าหนึ่ง อุลละมาอุในเมืองบัสเราะฮฺได้เดินทางไปศึกษาภาษาอาหรับในชนบทที่อยู่รอบข้างคาบสมุทรอาระเบีย เพื่อจะสังเกต สัมภาษณ์สดจากอาหรับชนบทที่มีภาษาสะอาดบริสุทธิ์ที่ไม่ปะปนกับภาษาชาติอื่นๆ หรือภาษาสำเนียงของแต่ละชนเผ่า โดยที่อุลละมาอุผู้ที่พัฒนาภาษาอาหรับนั้น ได้ตั้งเงื่อนไขสำคัญในการจะสืบทอดภาษานั้นว่า จะไม่รับการสืบทอดและจะไม่บันทึกถ้อยอาหรับจากคำกล่าวของอาหรับชนเมืองใดนอกจากต้องเดินทางไปยังชนบทโดยวางเป้าหมายเพื่อให้พวกเขาได้พูดคล่องและได้เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการใช้ภาษาอย่างคล่องแคล่วในการสื่อสาร และอีกอย่างเพื่อให้บันทึกถ้อยคำอาหรับจากคำพูดของอาหรับผู้ที่มีความเชี่ยวชาญโดยตรง ซึ่งเป็นถ้อยคำที่ถูกต้องที่จะนำมาสอนให้แก่ผู้ศึกษา อย่างเช่นนี้ อิมาม อัศสุยฎีย์ ได้กล่าวว่า :

" وَالَّذِينَ عَنْهُمْ نُقِلَتِ اللُّغَةُ الْعَرَبِيَّةُ وَبِحَمِّمٍ أَفْتَدَى وَعَنْهُمْ أُخِذَ اللِّسَانُ الْعَرَبِيُّ مِنْ بَيْنِ قَبَائِلِ الْعَرَبِ هُمْ قَيْسٌ وَتَمِيمٌ وَأَسَدٌ فَإِنَّ هَؤُلَاءِ هُمُ الَّذِينَ عَنْهُمْ أَكْثَرُ مَا أُخِذَ وَمُعْظَمُهُ، وَعَلَيْهِمْ اتَّكَلَ فِي الْعَرَبِ وَفِي الْإِعْرَابِ وَالتَّصْرِيفِ "

ความว่า : “ และทางพวกเขานั้นเป็นบรรดาผู้ที่รับการคัดลอกภาษาอาหรับได้ปฏิบัติตามและได้สืบทอดคำพูดอาหรับจากเผ่าอาหรับ คือ เผ่ากอบุส ตะมิม และอะซัด และแท้จริงเผ่าเหล่านี้ คือ บรรดาชนที่ได้รับการสืบทอดภาษาโดยส่วนใหญ่ และพวกเขาเป็นผู้ที่รู้จักกับคำแสลง คำอิอรอบ¹¹¹ และคำอักษรวิธี ” (al-Suyūṭī, 1952 : 1/211)

อย่างเช่นนี้ อัลลูฆะมาฮฺวิญญได้เดินทางไปยังชนบทในแคว้นนัจญ์คฺเพื่อจะเก็บรวบรวมและบันทึกถ้อยคำอาหรับที่คล่องลงในกระดาษโดยที่อะนู อัลอะอฺลาอฺ ซึ่งเป็นอัลลูฆะมาฮฺวิญญท่านหนึ่งของเมืองบัสเราะฮฺได้รายงานว่ :

" لَا أَقُولُ قَالَتِ الْعَرَبُ إِلَّا مَا سَمِعْتُ مِنْ عَالِيَةِ السَّافِلَةِ وَسَافِلَةِ الْعَالِيَةِ "

ความว่า : “ ฉันจะไม่พูดในสิ่งที่อาหรับได้กล่าวไว้ นอกจากสิ่งนั้นฉันรับฟังมาจากส่วนล่างของส่วนบน และส่วนบนของส่วนล่าง ” (Shawqi Dayf, n.d. : 2/121)

¹¹¹ อิอรอบ คือ การเปลี่ยนตัวสระสุดท้ายของคำตามโครงสร้างและกฎการของหลักภาษา

หมายความว่า อัมรฺ เป็น อัลอะอฺลาอะจะไม่สืบทอดภาษาอาหรับจากคนอาหรับคนใด นอกจากจะสืบทอดภาษาอาหรับนั้นจากที่ได้รับฟังมาจากอาหรับชนบทผู้มีความคล่องที่อยู่ทางตะวันตกของแคว้นนัจญฺดและที่อยู่ทางตะวันออกที่ติดกับภูเขาในแคว้นหิญาซ

เช่นเดียวกันอาหรับชนบทที่อาศัยอยู่ในสองแคว้นนั้น ซึ่งเป็นอาหรับที่คล่องภาษาก็ได้เดินทางมาเมืองบศเราะฮฺ เพื่อจะสืบทอดภาษาแห่งการประพันธ์ให้แก่บรรดาผู้ที่พัฒนาการศึกษาภาษาอาหรับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบรรดาอัลลูมะเวียะและอันนะหฺวียะ อย่างเช่น เชารุน เป็นยะซีด อิบนู อัลมุกอฟฟะฮฺ อะบู อัมรฺ เป็น อัลอะอฺลาอะ เคาะลิล เป็น อะหมัดและสึบะวัยฮฺ ดังนั้นอุละมาอ์ที่พัฒนาการศึกษาอาหรับที่เสร็จสมบูรณ์ในเมืองบศเราะฮฺรุ่นแรก คือ อะบู อัมรฺ เป็นอัลอะอฺลาอะและรุ่นสุดท้าย คือ สึบะวัยฮฺ โดยเฉพาะการพัฒนาด้านหลักภาษา สึบะวัยฮฺนั้น ซึ่งเป็นบุคคลสำคัญและมีบทบาทอย่างน่าเชื่อถือ ส่วนลักษณะการพัฒนาของสึบะวัยฮฺอย่างไรจะได้อีกกล่าวในบทต่อไปเรื่องบทบาทของสึบะวัยฮฺ

หลังจากที่นักประวัติศาสตร์แห่งอัลลูมะเวียะได้กล่าวถึงที่มาของภาษาอาหรับแล้วพวกเขาก็ได้กล่าวถึงสภาพการเปลี่ยนแปลงของภาษาอีกว่า ภาษาก่อนหน้านั้นเกิดมีอยู่แล้ว เพียงแต่ประวัติการรายงานเกี่ยวกับภาษานั้นได้ขาดตอนไปในคราวหนึ่ง ดังนั้นภาษาตามสภาพความจริงนั้น กำเนิดขึ้นพร้อมกับการบังเกิดของมนุษย์คนแรก คือ ท่านนบีมอาดัม عليه السلام ตามหลักฐานจากอายะฮฺ อัลกุรอานที่อัลลอฮฺได้ตรัสไว้ว่า :

﴿ يٰٓأَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً ۗ وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ ۖ وَالْأَرْحَامَ ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا ۝﴾

(النساء : ๑)

ความว่า : “ มนุษย์ชาติทั้งหลาย จงยำเกรงพระเจ้าของพวกเจ้าที่ได้บังเกิดพวกเจ้ามาจากชีวิตหนึ่งและได้ทรงบังเกิดจากชีวิตนั้น ซึ่งคู่ครองของเขาและได้ทรงให้แพร่สะพัดไปจากทั้งสองนั้น ซึ่งบรรดาชาย และบรรดาหญิงอันมากมาย และจงยำเกรงอัลลอฮฺที่พวกเจ้าต่างวิงวอนกัน ด้วยพระองค์ และพึงรักษาเครือญาติ แท้จริงอัลลอฮฺทรงสอดส่องดูแลพวกเจ้าอยู่เสมอ ”

(อันนิสาอู : 1)

อัลลอฮ์ได้ตรัสถึงการได้รับการสอนของนบีอาดัม عليه السلام ว่า :

﴿ وَعَلَّمَ آدَمَ الْأَسْمَاءَ كُلَّهَا ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى الْمَلَائِكَةِ فَقَالَ أَنْبِئُونِي بِأَسْمَاءِ هَٰؤُلَاءِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴾

(البقرة : 31)

ความว่า: “และพระองค์ได้ทรงสอนบรรดานามของทั้งปวงให้แก่อาดัม ภายหลังได้ทรงแสดงสิ่งเหล่านั้นแก่มะลาอิกะฮ์แล้วตรัสว่าจงบอกบรรดานามชื่อของสิ่งของสิ่งเหล่านี้แก่ข้าหากพวกเจ้าเป็นผู้พูดจริง ”

(อัลบะเกาะเราะฮ์ : 31)

สองอายะฮ์ดังกล่าว เป็นหลักฐานบ่งชี้ว่า นบีอาดัม عليه السلام คือมนุษย์คนแรกที่ถูกบังเกิดมาและเป็นมนุษย์คนแรกที่ได้รับการสอนบรรดานามทุกสิ่งทุกอย่างจากพระองค์เพื่อให้พูดกล่าวออกมา ดังนั้น คำว่า บรรดานามทั้งปวง (الأسماء كلها) ในอายะฮ์นั้น เป็นสิ่งที่ท่านนบีอาดัม عليه السلام ได้พูดกล่าวออกมาด้วยภาษาอาหรับ เช่น คำว่า อَرْض (أرض) คือ ดิน หรือ หิมาร (حمار) คือ ลา หรือ คัยล (حليل) คือ ม้า (Ahmad Kan‘ān 1412 : 108) ซึ่งคำทั้งหมดนั้นเป็นภาษาอาหรับ

ภาษาอาหรับเป็นภาษาศิลปะแห่งประวัติศาสตร์ที่ค้นพบโดยนักสืบค้นซากโบราณ ได้เล่าว่า การสืบค้นซากโบราณในคาบสมุทรอารเบีย ภาษาอาหรับได้พบเห็นอยู่บนหินที่เขียนอยู่เป็นร่องรอยและสลักลักษณะตัวอักษรเหมือนสัญลักษณ์ต่างๆกำเนิดมาตั้งแต่สมัยโบราณดังที่ได้สังเกตมาตามภูมิศาสตร์ภาษาที่กำเนิดมาจากเผ่าเซไมต์ (السامية) มีเชื้อสายมาจากบุตรของนบีนูห عليه السلام มีชื่อว่า ซาม (سام) ที่อาศัยอยู่ในคาบสมุทรอารเบีย (Ibrāhīm Najā, n.d. : 29) และอุละมาอ์ได้สานิษฐานอีกว่า ภาษาอาหรับยุคนี้ กำเนิดมาก่อนคริสตกาลสามศตวรรษโดยประมาณ (Ibrāhīm Anis, n.d. : 33)

ยุคต่อมาสมัยญาฮิลียะฮ์ ชาวอาหรับแห่งญาฮิลียะฮ์ได้สืบทอดภาษาอาหรับนั้นนำมาประยุกต์และพัฒนาปรับเปลี่ยนใหม่ตามลักษณะการเขียนที่คล้ายคลึงกับภาษาของเผ่าเซเมติก รวมทั้งถ้อยคำ พยัญชนะ สรรพนาม บุพบทและจำนวนอักษร ซึ่งเป็นการพัฒนาภาษาเชิงภาษาการประพันธ์ เช่นเดียวกันนักประพันธ์ได้พัฒนาการประพันธ์เป็นหลักสำคัญในการใช้สำนวนวาหะ โวหารที่มีความหมายซาบซึ้งสอดคล้องกับถ้อยคำ ขณะเดียวกันการเสนอบทประพันธ์พวกเขา

ได้มีจุดขึ้นและภาคภูมิใจกับบทประพันธ์ที่แต่งขึ้นมา ดังที่หัสซาน เบน ยาบิต¹¹² เป็นนักประพันธ์ท่านหนึ่งได้ประพันธ์ว่า :

"لَنَا الْجَفَنَاتُ الْعُرُّ يَلْمَعْنَ فِي الضُّحَى وَأَسْيَافُنَا فِي بَحْدَةٍ تُقَطِّرُ الدِّمَاءَ"

ความว่า: “ ผีคดาบขาวของเราส่องแสงประกายในเวลาเช้า และดาบของเราในแคว้นนัญญะฮฺทรงทำให้เลือดหยดลงมา ” (al-Aṣḫānīy,1928 : 9/123)

อันนะบิเฆาะฮฺ¹¹³ วิจารณ์ว่า บทประพันธ์นี้ เป็นบทประพันธ์ที่ไม่ค่อยจะสอดคล้องกับใจความและสภาพความเป็นจริงของเหตุการณ์สงครามในแคว้นนัญญะฮฺที่เกิดขึ้น¹¹⁴ เพราะกล่าวประพันธ์ที่เล่าถึงการสงครามครั้งใหญ่ของหัสซาน เบน ยาบิตนั้น ประกอบด้วยดาบและนักรบเป็นจำนวนมาก ซึ่งหัสซาน เบน ยาบิตประพันธ์คำว่า อัลญะพะนาต (الجفنات) ยัลมะฮฺนะ (يلمعن في الضحى) อัสยาฟ (أسياف) และตักตุร อัดดุมา (تقطر الدما) ตามการสังเกตจากบทวิจารณ์ของ อันนะบิเฆาะฮฺควรเปลี่ยนใหม่จากคำ อัลญะพะนาต (الجفنات) เป็น อัลญุฟุน (الجفون) และอัสยาฟ (أسياف) เป็นสุยฟ (سيوف) ซึ่งสองคำนี้เป็นพหูพจน์ที่มีความหมายในจำนวนนับมากกว่าจากพหูพจน์ที่กล่าวไว้ว่า อัลญะพะนาต (الجفنات) และอัสยาฟุนา (أسيافنا) ซึ่งเป็นพหูพจน์มีค่าจำนวนนับจาก 3-10 ต่างกันกับคำพหูพจน์ที่กล่าวไว้ว่าอัลญุฟุน (الجفون) และสุยฟ (سيوف) ซึ่งมีค่าจำนวนนับจาก 3 ขึ้นไป

คำว่า ยัลมะฮฺนะ ฟิ อัลญุฟุน (يلمعن في الضحى) มีความหมายว่าส่องแสงประกายดาบในยามเช้านั้น เป็นความหมายอาจไม่สอดคล้องตามความเป็นจริง เพราะการส่องแสงประกายดาบนั้นจะปรากฏเห็นในยามมืด เช่นเดียวกันกับคำว่า ตักตุร อัดดุมา (تقطر الدما) เมื่อการฆ่าฟันดาบในการสงครามครั้งใหญ่ คงเป็นไปได้หรือเลือดหยดลงมา แต่ควรกล่าวไว้ว่า ตะสิลฺ อัดดุมา ความหมายว่า เลือดไหลลงมา ซึ่งเป็นความหมายที่สอดคล้องกับเหตุการณ์การสงคราม

¹¹² หัสซาน เบน ยาบิต บิดาของท่าน ชื่อ ยาบิต เบน อัลมุญิบิร เบน หารอม อัลคุชเราะฮฺญิย์ เป็นผู้ที่มีเกียรติและเป็นผู้นำของวงศ์ตระกูลเผ่า อัลคุชเราะฮฺญิย์ หัสซาน เบน ยาบิต เป็นนักประพันธ์สองสมัย สมัยญาฮิลียะฮฺและสมัยอิสลาม เมื่อท่านได้รับอิสลาม ท่านมีฉายาว่า ซาอิเราะฮฺสุลลอสฺ (นักประพันธ์ของท่านนี้) ที่ขอดเยี่ยมในการตอบโต้ต่อชาวมุซริกีนที่มาขัดต่อการกับเราะฮฺสูล (al-Dhahbiy,1422 : 2/115)

¹¹³ อันนะบิเฆาะฮฺ คือ อับดุลลอฮฺ เบน กุชฮฺ มีเชื้อสายมาจากวงศ์ตระกูล ญะฮฺละฮฺ อัลอามิรีฮฺน เกิดที่เมืองอัลฟัลญิ คั้งอยู่ทางทิศใต้ของแคว้นนัญญะฮฺ เป็นนักประพันธ์ร่วมสมัยกับหัสซาน(Shawqi Dayf.n.d. : 2/100)

¹¹⁴ (Sa'idalHamali,www.alnadawi.com 2001)

หลังจากอิสลามยุคเริ่มแรกอัลลอฮ์ ﷻ ได้ประทานอัลกุรอานมายังโลกด้วยภาษาอาหรับ เป็นภาษาแห่งวรรณกรรมที่มีความมหัศจรรย์และสมบูรณ์แบบที่ไม่มีใครจากนักประพันธ์ที่สามารถจะเลียนแบบและปฏิเสธต่อความมหัศจรรย์ของอัลกุรอานนั้นได้ จนกระทั่งนักประพันธ์ทั้งหลายรู้สึกงงและแปลกใจไม่มีปัญญาที่จะแต่งประพันธ์ตามสำนวนของอัลกุรอานได้ แม้กระทั่งอุมร์ เป็น อัลค็อฎฎี้อบเป็นอาหรับที่คล่องและเชี่ยวชาญในการใช้ภาษาอาหรับอย่างแนบแน่นเกิดมีความหนักใจที่จะอธิบายคำว่า อับบะ (بُؤ) ในคำตรัสของอัลลอฮ์ว่า :

﴿ وَفِكَهَةٌ وَأَبَّاءٌ ﴾

(عبس : 31)

ความว่า : “ และผลไม้และทุ่งหญ้า ”

(อะบะสะ : 31)

และอัลลอฮ์ตรัสว่า :

﴿ إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴾

(يوسف : 2)

ความว่า : “ แท้จริงเราได้ให้อัลกุรอานแก่เขาเป็นภาษาอาหรับ เพื่อพวกเขาจะเข้าใจ ”

(ยูสุฟ : 2)

อิบนุ กะษีรฺ ได้อธิบายอายะฮ์ดังกล่าวนี้ว่า “ ดังเช่นนั้น (อัลกุรอาน) อัลลอฮ์ได้ประทานลงมาด้วยภาษาอาหรับ เป็นภาษาที่ชัดเจนยิ่ง และมีความหมายยิ่งกว้างขวางล้ำลึก และ ลึกซึ้งกว่าภาษาอื่นๆที่ปรากฏอยู่ในถ้อยคำ ก็เช่นนั้นแหละอัลลอฮ์ได้ประทานอัลกุรอาน เป็นพระคัมภีร์แห่งอัลกุรอานด้วยภาษาอาหรับที่ประเสริฐยิ่ง (Ibn Kathir, 1413 : 2/575) ซึ่งมีความมหัศจรรย์ที่ชาวอาหรับทั้งหลายไม่สามารถจะเลียนแบบสำนวนอัลกุรอานได้

ต่อมาอิสลามได้แพร่หลายไปทั่ว อิสลามได้พัฒนาและมีความเจริญก้าวหน้าทุกๆด้าน โดยเฉพาะด้านความรู้ อิสลามเน้นภาษาอาหรับเป็นสำคัญในการศึกษา การแต่งคำราต่างๆ ด้วยเหตุดังกล่าวภาษาอาหรับเป็นภาษาหลักแก่ผู้ที่ต้องการแสวงหาความรู้ การปฏิบัติทำศาสนกิจและการงานอื่นๆ จึงทำให้ผู้ละมาต้องพัฒนาการศึกษาภาษาอาหรับละเอียด โดยเฉพาะ

อย่างยิ่งสมัย สิบะวัยสุ ซึ่งเป็นสมัยของราชวงศ์อับบาซียะฮ์ยุคต้น ภาษาอาหรับยังมีความจำเป็นในชีวิตด้านการพัฒนาการศึกษา ศาสนาและอื่นๆ เพราะผู้คนที่อพยพเข้ามาอยู่ในบัสเราะฮ์เป็นชาวต่างชาติที่ใช้ภาษาอาหรับไม่คล่องเกิดความเพี้ยนตลอดถึงชาวอาหรับเองก็เกิดไม่คล่องและเพี้ยนเช่นกันเนื่องจากอาศัยอยู่ร่วมกับชาวต่างชาติที่อพยพเข้ามาอยู่ในเมืองบัสเราะฮ์

เหตุการณ์การพูดไม่คล่องและเพี้ยนจากหลักไวยากรณ์อาหรับที่แท้จริงเช่นนี้ได้ปรากฏมาแล้วสมัยเคาะลีฟะฮ์ฮุฎัยรฺ เป็น อัลคอกฎ็อบ ดั่งที่มีรายงานว่ามีอาหรับชนบทท่านหนึ่งได้ไปเยี่ยมเคาะลีฟะฮ์ฮุฎัยรฺ เป็น อัลคอกฎ็อบที่เมืองมะดีนะฮ์ ในขณะที่เดียวกันเคาะลีฟะฮ์ฮุฎัยรฺถามว่า ใครจะอ่านสิ่งที่อัลลอฮ์ได้ประทานแก่นบีมุฮัมมัด ﷺ และมีคนอ่านให้ท่านเคาะลีฟะฮ์ฮุฎัยรฺ เป็น อัลคอกฎ็อบฟังในสุเราะฮ์อัตเตาบะฮ์ว่า :

﴿وَأَذِّنْ مِنْ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى النَّاسِ يَوْمَ الْحَجِّ الْأَكْبَرِ أَنَّ
اللَّهَ بَرِيءٌ مِّنَ الْمُشْرِكِينَ وَرَسُولُهُ فَإِنْ تُبْتُمْ فَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ
وَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَأَعْلَمُوا أَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِي اللَّهِ وَبَشِّرِ الَّذِينَ كَفَرُوا
بِعَذَابِ أَلِيمٍ﴾

(التوبة: 3)

ความว่า : “ และเป็นการประกาศจากอัลลอฮ์และ เราะฮ์ฮุฎัยรฺของพระองค์ แต่ประชาชนทั้งหลายในวันฮัจญ์อันใหญ่ยิ่ง ว่าแท้จริงอัลลอฮ์นั้นทรงพ้นข้อผูกพันจากมุชริกและเราะฮ์ฮุฎัยรฺ¹¹⁵ และหากพวกเจ้าตำหนิผิด และกลับตัวมันก็เป็นสิ่งดีแก่พวกเจ้า และหากพวกเจ้าผินหลังให้ก็พึงรู้เถิดว่า แท้จริงพวกเจ้านั้นมิใช่ผู้ที่จะทำให้อัลลอฮ์หมดความสามารถได้ และจงแจ้งข่าวดีแก่บรรดาผู้ปฏิเสธศรัทธาเหล่านั้นเถิดด้วยการลงโทษอันเจ็บแสบ ”

(อัตเตาบะฮ์:3)

¹¹⁵ หมายเหตุ การแปลอายะฮ์นี้ เป็นการแปลที่ผิด เพราะแปลตามการอ่านผิดของชายท่านนั้น

อ่านด้วยกัศเราะฮฺ¹⁶ ที่ตัวอักษรลาม (ل) จากคำว่า เราะสุลูลุฮฺ (رسوله) ซึ่งเป็นการอ่านที่ผิดหลักภาษาอาหรับและทำให้ความหมายเกิดการผิดพลาดไม่ถูกต้อง ส่วนความหมายที่ถูกต้องตามหลักภาษาอาหรับนั้นดังนี้

ความว่า : “และเป็นการประกาศจากอัลลอฮฺ และเราะสุลของพระองค์ แต่ประชาชนทั้งหลายในวันฮัจญ์อันใหญ่ยิ่ง ว่าแท้จริงอัลลอฮฺนั้นทรงพันข้อผูกพันจากมุชริกทั้งหลาย และเราะสุลของพระองค์ก็พันข้อผูกพันนั้นด้วย และหากพวกเจ้าสำนึกผิดและกลับตัวมันก็เป็นสิ่งดีแก่พวกเจ้า และหากพวกเจ้าผินหลังให้ก็พึงรู้เถิดว่า แท้จริงพวกเจ้านั้นมิใช่ผู้ที่จะทำให้อัลลอฮฺหมดความสามารถได้ และจงแข็งขำวดีแก่บรรดาผู้ปฏิเสธศรัทธาเหล่านั้นเถิดด้วยการลงโทษอันเจ็บแสบ ”

(อัตเตาบะฮฺ : 3)

อาหรับชนบทท่านนั้น จึงประกาศว่า หากอัลลอฮฺได้ประกาศพันข้อผูกพันแค่เราะสุลจริง แน่อนข้าขอประกาศพันข้อผูกพันแค่เราะสุลยิ่งกว่านั้น เคาะลีฟะฮฺอุมร์ได้ฟังคำประกาศของอาหรับชนบทเช่นนั้น ท่านจึงถามอาหรับชนบทนั้นว่า เข้าประกาศพันข้อผูกพันจากท่านเราะสุลหรือ ? เขาตอบว่า ข้าเดินทางมาเมืองมะดีนะฮฺ ข้าไม่มีความรู้อะไรเกี่ยวกับอัลกุรอานแล้วท่านถามว่าใครจะอ่านอัลกุรอานให้ท่านฟัง แล้วมีชายท่านหนึ่งอ่านให้ท่านฟังสูเราะฮฺบะรออะฮฺ เขาอ่านด้วยกัศเราะฮฺที่ตัวอักษรลาม ข้านี้กว่า ความหมายของอัลกุรอานในอายะฮฺนี้ว่า อัลลอฮฺประกาศพันข้อผูกพันแก่ผู้สัการะเจี๊วและเราะสุล หากความหมายเกิดเป็นเช่นนั้นจริง ข้าขอประกาศพันข้อผูกพันยิ่งกว่าอัลลอฮฺ ท่านเคาะลีฟะฮฺอุมร์ได้ตอบว่า มิใช่อย่างที่ท่านคิด แล้วเขาก็ถามต่ออีกว่า แล้วอย่างไรละ ? ท่านเคาะลีฟะฮฺตอบว่า อัลลอฮฺตรัสว่า :

﴿ وَأَذِّنْ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى النَّاسِ يَوْمَ الْحَجِّ الْأَكْبَرِ أَنَّ
اللَّهُ بَرِيءٌ مِّنَ الْمُشْرِكِينَ وَرَسُولُهُ ۚ فَإِنْ تُبْتُمْ فَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ
وَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَأَعْلَمُوا أَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِي اللَّهِ ۗ وَبَشِّرِ الَّذِينَ كَفَرُوا
بِعَذَابِ أَلِيمٍ ۝﴾

(التوبة : 3)

¹⁶ กัศเราะฮฺ อ่านออกเสียง ุ ที่อักษรลาม (ل) ในคำตรัสของอัลลอฮฺว่า رسوله

อ่านด้วยฎีอุมมะฮฺ¹¹⁷ ที่อักษรลาม และอาหรับชนบทนั้นก็ตอบว่า อย่างนั้นข้านี้แหละขอสาบานต่อพระองค์ว่า ข้าขอประกาศพันข้อผูกพันยิ่งกว่าผู้ขอประกาศพันข้อผูกพันแต่อัลลอฮฺ ดังนั้นท่านเคาะลีฟะฮฺอุมรฺได้สั่งว่า อย่าได้อ่านอัลกุรอานนอกจากต้องรู้ภาษาอาหรับก่อน (al-Tanṭāwiy, n.d : 18)

ตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นดังกล่าวอุละมาอ์ได้ลงมติและตั้งเงื่อนไขว่าการศึกษาภาษาอาหรับเป็นสิ่งจำเป็น (วาญิบ) สำหรับนักฟิสิกส์ (ฟุเกาะฮฺอาอฺ) นักหะดีษ (มุหัดดีษีน) นักอรรถาธิบายและและนักการอื่นๆ กระนั้นซัยคุอิสลาม อิบน์ ตัยมียะฮฺ¹¹⁸ ได้กล่าวว่า :

" إِعْلَمَنَّ أَنَّ إِعْتِيَادَ اللُّغَةِ يُؤَثِّرُ فِي الْعَقْلِ وَالْخَلْقِ وَالذِّينِ تَأْتِيْرًا قَوِيًّا بَيِّنًا ، وَأَيْضًا فِي مُشَابَهَةِ صَدْرِ هَذِهِ الْأُمَّةِ مِنَ الصَّحَابَةِ وَالتَّابِعِينَ ، وَمُشَابَهَتُهُمْ تُزِيدُ الْعَقْلَ وَالذِّينَ وَالْخَلْقَ ، وَأَيْضًا فَإِنَّ نَفْسَ اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ مِنَ الذِّينِ ، وَمَعْرِفَتُهَا فَرَضٌ وَاجِبٌ ، فَإِنَّ فَهْمَ الْكِتَابِ وَالسُّنَّةِ فَرَضٌ ، وَلَا يُفْهَمُ إِلَّا بِفَهْمِ اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ ، وَمَا لَا يَحْتَمُّ الْوَاجِبُ إِلَّا بِهِ فَهُوَ وَاجِبٌ "

หมายความว่า : “ จงรู้เถิดว่า แท้จริงความคุ้นเคยกับภาษานั้น ทำให้เกิดคุณประโยชน์ แก่สติปัญญา อุปนิสัยและศาสนา ซึ่งเป็นการเกิดประโยชน์ที่เข้มนแข็งเด่นชัด เช่นเดียวความคุ้นเคยกับภาษานั้น ทำให้เกิดความคล้ายคลึงกับเศาะหาบะฮฺและอัคราบีอิน บรรดาผู้ซึ่งเป็นหัวหน้าของประชาชาตินี้ และความคล้ายคลึงเขาเหล่านั้น ทำให้เพิ่มพูนสติปัญญา ศาสนาและอุปนิสัย ขณะเดียวกันแท้จริงตัวตนของภาษาอาหรับเองนั้น เป็นส่วนของศาสนา และการทำความรู้จักกับภาษาอาหรับนั้น คือ ข้อบังคับที่จำเป็น เพราะการทำความเข้าใจกับอัลกุรอานและอัลสุนนะฮฺนั้น คือ ข้อบังคับ จะไม่มีการเข้าใจอัลกุรอานและอัลสุนนะฮฺได้ นอกจากต้องทำความเข้าใจกับภาษาอาหรับก่อน และสิ่งที่จำเป็นนั้นจะไม่สมบูรณ์ นอกจาก สิ่งที่ไม่สมบูรณ์นั้น คือ สิ่งจำเป็น ” (Ibn Taimiyah, 1407 : 207)

ตามเงื่อนไขดังกล่าวอุละมาอ์ได้พัฒนาการศึกษาภาษาอาหรับอย่างเข้มงวด โดยเฉพาะหลักภาษา อุละมาอ์ได้พัฒนาอย่างกว้างขวางเพราะหลักไวยากรณ์นั้นมีคุณค่ามากที่จะ

¹¹⁷ ฎีอุมมะฮฺ อ่านออกเสียง (ُ) ที่อักษรลาม (ل) ในคำครัสของอัลลอฮฺว่า رُوسُو

¹¹⁸ อิบน์ ตัยมียะฮฺ อะหมัด เบน อับดุลหะลิม เบน อับดุลสลาม เบน อับดุลลอฮฺ ตะกียุดดีน อะบู อัลอับบาส ได้รับสมญานามว่า ซัยคุ อิสลาม เกิดที่ประเทศซีเรีย ฮ.ศ. 661 (Muṣṭafa bin al-Qaḥṭan, n.d. : 11)

